

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 8-9 grudnia 2014 r. na kierunku „bezpieczeństwo narodowe”
prowadzonym w obszarze nauk społecznych
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim i praktycznym
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach
Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr Mirosław Marciniak – członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Stanisław Dworecki – członek PKA

prof. dr hab. Mariusz Zieliński – ekspert PKA

mgr Wioletta Marszelewska – ekspert PKA ds. formalno-prawnych

Tomasz Rakoczy – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „bezpieczeństwo narodowe” prowadzonym na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Załącznik nr 1. Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

¹Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

1) *Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki;*

Kształcenie na wizytowanym kierunku prowadzone jest od roku akademickiego 2010/2011. Uprawnienia do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku „bezpieczeństwo narodowe” Wydział Zamiejscowy w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu otrzymał decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Nr MNISW-DNS-WUN-6021-6611-2/EK/10 z dnia 4 marca 2010 r. Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po podjęciu uchwały przez Senat w sprawie utworzenia kierunku studiów oraz po skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Zarządzeniem Rektora Nr 61/09/2011 z dnia 28 września 2011 r. po pozytywnym zaopiniowaniu przez Senat uchwałą Nr 20/2011 z dnia 26 września 2011 r. dokonano zmiany nazwy Wydziału Zamiejscowego w Gliwicach na Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego na wniosek Uczelni o dokonanie zmiany wpisu w rejestrze uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych wydał decyzję Nr MNISW-DNS-WUN-6012-20041-3/AB/11 z dnia 14 grudnia 2011 r. zarządzającą stosowny wpis w rejestrze.

Strategia rozwoju Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu została przyjęta – zgodnie z § 10 pkt 7 Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu Nr 16/2012 z dnia 26 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa. „Strategia rozwoju Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu”, stanowiąca załącznik do ww. Uchwały, zawiera: analizę SWOT, cele strategiczne, elementy strategii rozwoju, zadania i efekty strategii rozwoju oraz wdrażanie strategii rozwoju. Dokument ten określa także misję Uczelni. W dokumencie określono jej horyzont czasowy obejmujący lata 2012-2017.

Strategia ta została wprowadzona w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Zarządzeniem Nr 101/12/2011 Rektora Uczelni z dnia 30 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia w życie „Strategii rozwoju”.

Strategia rozwoju Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu została wprowadzona – zgodnie z § 19 ust. 4 pkt 4 Statutu Uczelni – uchwałą nr 1/2012 Rady Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach z dnia 14 stycznia 2012 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju wydziału. „Strategia rozwoju Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach” zawiera misję Wydziału.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzenia Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach.

ZO stwierdza, iż Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa jest uczelnią wyższą przygotowującą fachowe kadry w zakresie różnych specjalności bezpośrednio i pośrednio związanych z bezpieczeństwem narodowym, osobistym, publicznym i jego promocją. Ambicją i celem kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* w Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach jest bowiem nie tylko umożliwienie swoim studentom zdobywania wiedzy, umiejętności koniecznych do rozpoczęcia efektywnej kariery zawodowej i kompetencji społecznych, ale także stwarzanie szansy wszechstronnego pielęgnowania własnych pasji oraz rozwoju zainteresowań. Wiedza, nabyte umiejętności oraz kompetencje społeczne są sprawdzane i ugruntowywane zarówno w czasie zajęć o charakterze praktycznym, jak i w czasie praktyki zawodowej, której odbywanie planowane jest na ogół w przyszłych

miejscach pracy absolwentów kierunku bezpieczeństwo narodowe. Uczelnia kształci studentów oraz organizuje im możliwość osobistego rozwoju i twórczego działania w różnych dziedzinach aktywności społecznej, związanych z bezpieczeństwem człowieka i społeczeństwa. Kształcenie w ramach kierunku studiów bezpieczeństwo narodowe stanowi bazę decydującą o ogólnym i zawodowym poziomie absolwentów, ich możliwościach intelektualnych, operatywności wiedzy, umiejętności jej poszerzania i ustawicznego kształcenia przez całe życie. Ukierunkowane jest odpowiednio na przygotowanie absolwentów do wykonywania przewidywanego zawodu, w tym uzyskanie uprawnień zawodowych oraz pogłębienie wykształcenia kierunkowego.

Kierunek bezpieczeństwo narodowe jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na kompetentnych specjalistów z obszaru bezpieczeństwa. Dlatego założono, że przyszły absolwent kierunku bezpieczeństwo narodowe będzie przede wszystkim „specjalistą o wysokich kwalifikacjach zawodowych – organizatorem, strategiem i promotorem oraz kreatorem skutecznego działania”.

Po weryfikacji przedłożonych dokumentów oraz rozmowach z Kierownictwem Uczelni i wizytowanego Wydziału ZO stwierdza, iż koncepcja kształcenia na kierunku studiów *Bezpieczeństwo narodowe* nawiązuje do misji Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa (uchwalonej na posiedzeniu senatu w dniu 26 września 2011 roku), której głównymi założeniami są:

- upowszechnianie humanistycznych wartości;
- oparcie edukacji na profesjonalnej wiedzy i umiejętnościach;
- propagowanie bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa człowieka;
- kształcenie i wychowanie dla bezpieczeństwa.

Misja ta celowo została uwypuklona w nazwie Uczelni i jest realizowana szczególnie poprzez:

- koncepcję szkoły otwartej i przedsiębiorczej, która postrzega, bada i stara się zaspokajać potrzeby bezpieczeństwa w różnych płaszczyznach życia społecznego i gospodarczego, aktywnie na nie oddziałując;
- animację środowiska kulturotwórczego oraz kreowanie wzorców zachowań, postaw i wartości wy wpływających z profilu i filozofii szkoły;
- rozwijanie umiejętności praktycznej aplikacji wiedzy w odniesieniu do społecznych, edukacyjnych i ekonomicznych realiów życia zawodowego absolwentów;
- rozwijanie integralnego modelu kształcenia łączącego wiedzę, postawy i umiejętności w jednolity organizm szkoły.

Koncepcja kształcenia na kierunku studiów *Bezpieczeństwo narodowe* nawiązuje także do strategii jednostki (uchwalonej uchwałą Rady Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach dnia 14 stycznia 2012 roku), która zakłada kształcenie studentów oraz organizowanie im możliwości osobistego rozwoju i twórczego działania w różnych dziedzinach aktywności społecznej, związanych z bezpieczeństwem człowieka i społeczeństwa poprzez sprawne i efektywne funkcjonowanie Uczelni w obszarach jej działalności zarówno dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej, jak również związanej z rozwojem współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Oznacza ona także stały rozwój zasobów personalnych, majątkowych, technicznych i informacyjnych mający na celu stałe podnoszenie poziomu jakości kształcenia w Uczelni, w tym przede wszystkim efektywne osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz jak najlepsze dostosowanie procesu kształcenia do wymagań współczesnego rynku pracy oraz oczekiwań i potrzeb studentów. Problematyka ta jest także podstawowym przedmiotem

podejmowanych badań naukowych oraz działań doradczych i konsultacyjnych, z aktywnym udziałem w nich także studentów. Koncepcja kształcenia na kierunku studiów bezpieczeństwo narodowe nawiązuje do strategii jednostki m. in. poprzez:

- stałe podnoszenie atrakcyjności i poziomu jakości kształcenia;
- elastyczność i wykorzystanie nowych możliwości kształcenia;
- orientację procesu dydaktycznego na efekty kształcenia,
- budowanie potencjału kadrowego,
- nowe specjalności;
- intensyfikację działalności naukowej (np. prowadzenie badań naukowych, organizowanie konferencji naukowych);
- nieustanne rozszerzanie zakresu współpracy, w tym międzynarodowej;
- wymianę studentów (studenci mogą realizować część planu studiów w ramach programu Erasmus Plus w jednej z dwunastu uczelni partnerskich);
- zwiększenie dostępu do bibliotek cyfrowych (studenci mają możliwość korzystania m. in. z e-czytelni Ibuk Libra);
- informatyczny system obsługi studentów (wprowadzono USOS - Uniwersytecki System Obsługi Studiów, który usprawnił system obsługi studentów w Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach).

W ramach realizacji zadań edukacyjnych Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach podejmuje działania zmierzające do opracowania rozwiązań systemowych w kwestiach:

- wychowania do bezpiecznej pracy, zdrowego i higienicznego stylu życia;
- spokojnej, przyjemnej i bezpiecznej nauki;
- wdrażania do praktyki edukacyjnej modelowych opracowań, procedur, metod i technik kształtowania postaw bezpieczeństwa oraz odpowiedzialności moralnej;
- współpracy i współdziałania z różnymi organizacjami, instytucjami i specjalistami zajmującymi się bezpieczeństwem i zdrowiem człowieka;
- promowania profilaktyki bezpiecznej działalności człowieka, przygotowanego w zakresie wiedzy, umiejętności, systemu wartości i postaw, do uczestnictwa w kulturze zapobiegania ryzyku życia, nauki i pracy;
- integrowania treści kształcenia i wychowania dotyczących bezpieczeństwa i zdrowia przy jednoczesnym ujmowaniu tej problematyki w kontekście całościowo widzianego życia zawodowego i pozazawodowego człowieka;
- włączania do programów przedmiotowych problematyki uczestnictwa osób niepełnosprawnych w procesach społecznych (głównie pracy);
- dostosowywania oferty edukacyjnej do modelowych rozwiązań w dziedzinie kształtowania bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy promowanych w aspekcie międzynarodowym i w obszarze edukacji europejskiej;
- zapewniania wysokiej jakości kształcenia kadr, wszechstronnie przygotowanych do promocji zdrowia i bezpieczeństwa w życiu, nauce i pracy;
- podejmowania oddolnych inicjatyw i działań prowadzących do zmian w praktyce edukacyjnej państwa w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia, poprzez poszukiwanie rozwiązań pozwalających na przewartościowanie zadań stojących przed polską edukacją.

Z przeglądu dokonanego przez ZO wynika, iż oferta kształcenia zaproponowana na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* na Wydziale Studiów Społecznych (WSS) w Gliwicach nacechowana jest dużą różnorodnością i oryginalnością tematyki w modułach specjalnościowych. Wynika to przede wszystkim ze specyfiki Uczelni jako szkoły wyższej prowadzącej kształcenie w szeroko rozumianej problematyce bezpieczeństwa dopasowując ofertę kształcenia do potrzeb środowiska lokalnego. I tak specjalności oferowane w ramach studiów na wizytowanym kierunku obejmowały, względnie obejmują: Bezpieczeństwo antyterrorystyczne, Bezpieczeństwo publiczne, Bezpieczeństwo publiczne – specjalizacja policyjna, Bezpieczeństwo zakładu pracy i BHP, Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, czy Bezpieczeństwo przeciwpożarowe.

ZO stwierdza ponadto, że opiekę nad studentami kierunku *bezpieczeństwo narodowe* powierzono licznemu gronu kadry dydaktycznej (Zarządzenie Nr 085/08/2014 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu z 21 sierpnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia opiekunów roczników oraz grup studenckich), a odpowiedni dobór kadry dydaktycznej i naukowej, bieżące kształtowanie programu kształcenia, działalność pozaprogramowa oraz praca wychowawcza ze studentami dobrze wpisują się w misję Uczelni dbając o należyty poziom kształcenia oraz kształtowanie postaw państwowych, proobywatelskich i prospołecznych zgodnych z duchem praworządności, humanitaryzmu i solidarności.

W ocenie ZO oferta kształcenia nacechowana jest oryginalnością efektów i programu kształcenia, różnorodnością i innowacyjnością problematyki realizowanej w ramach specjalności. Wydział dysponuje unikatowymi możliwościami realizacji treści kształcenia oraz elastycznego kształtowania oferty dydaktycznej w przyszłości.

- 2) *wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju;*

ZO stwierdza, iż w procesie kształtowania koncepcji kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni, będący pracownikami uczelni i specjalistami w dziedzinie bezpieczeństwa oraz przedstawiciele samorządu studenckiego, a także następujący interesariusze zewnętrzni: Wojskowa Komenda Uzupełnień w Gliwicach, Jednostka Wojskowa Komandosów w Lublińcu, Wójt Gminy Świerklaniec, Wójt Gminy Pilchowice, Flytronic Sp. z o.o, III Liceum Ogólnokształcącego w Gliwicach.

Przedstawieni powyżej interesariusze zewnętrzni są członkami Rady Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów, która jest kolegialnym organem doradczym dziekana wydziału w zakresie jakości kształcenia praktycznego studentów. Organ ten powołano na podstawie zarządzenia Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa (WSB) w Poznaniu z dnia 14 maja 2014 roku w sprawie powołania przy wydziałach Rad Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów. Wydanie wspomnianego powyżej zarządzenia wynika z realizacji ustalonych w 2013 roku wytycznych Rektora WSB w sprawie profilu praktycznego (pt. Profil praktyczny prowadzonych kierunków) Głównymi obszarami działalności Rad Pracodawców są:

1. partycypowanie w procesie zapewniania jakości i budowania wysokiej kultury jakości kształcenia w wydziale;
2. wyrażanie opinii w sprawie zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe przyszłych

- absolwentów kierunków studiów prowadzonych w Uczelni;
3. pozyskiwanie, gromadzenie oraz udostępnianie środowisku akademickiemu informacji dotyczących współczesnego rynku pracy oraz zachodzących w nim zmian i tendencji;
 4. uczestniczenie w tworzeniu koncepcji kształcenia i programów studiów, a w tym przede wszystkim zakładanych efektów kształcenia osiąganych przez studentów pod względem nabywania przez nich praktycznych umiejętności niezbędnych do wykonywania przyszłego zawodu;
 5. dokonywanie regularnych przeglądów programów studiów i proponowanie ewentualnych zmian pod kątem zdobywania przez studentów praktycznych umiejętności przydatnych im w przyszłej pracy;
 6. udział w systematycznym monitorowaniu programów studiów i organizacji zajęć dydaktycznych oraz dostosowywaniu ich do współczesnych kierunków rozwoju rynku pracy oraz oczekiwań studentów;
 7. ocena efektywności zajęć ogólnouczelnianych i międzykierunkowych oraz przypisanej im liczby punktów ECTS pod względem wzmocnienia pozycji studentów Uczelni na rynku pracy oraz sprzyjania ich ogólnemu rozwojowi;
 8. przedstawianie propozycji dotyczących prowadzonej polityki kadrowej w zakresie doświadczenia praktycznego nauczycieli akademickich kształcących studentów pod kątem umiejętności wykorzystywanych w ich przyszłej pracy.

Zasadniczymi formami pracy Rad Pracodawców są posiedzenia oraz uczestnictwo w pracach organów kolegialnych Uczelni. Sekretarzem Rady Pracodawców, odpowiedzialnym za organizację i zabezpieczenie jej pracy jest prodziekan ds. jakości kształcenia. Spotkania członków Rady odbywają się dwa razy do roku i mają na celu przedstawienie opinii pracodawców odnośnie kwalifikacji przyszłych pracowników w branżach, które dotyczą ocenianego kierunku studiów.

Z lektury innych dokumentów ZO wnioskuje, że opracowując program kształcenia, wzięto również pod uwagę także opinie osób z zewnątrz Uczelni, z którymi posiada ona podpisane porozumienia (uzyskano wgląd do spisu 48 umów) o współpracy oraz o przyjmowaniu studentów na praktyki zawodowe (uzyskano wgląd do spisu 53 umów) i którzy znają aktualne potrzeby rynku pracy. Czerpanie opinii pracodawców jest skrupulatnie dokumentowane przez Prorektora ds. kontaktów, a w spotkaniach z interesariuszami (jak stwierdzono po wglądzie do licznych protokołów np. z dnia 17 02 2014 roku, 12 02 2014 roku, czy 14 06 2014 roku) biorą udział oprócz ww. Prorektora, również Dziekan WSS oraz Pełnomocnik ds. społecznych). ZO stwierdza progresję w zakresie uzupełniania umów o prowadzenie praktyki dla studentów. W samym roku kalendarzowym 2014 zawarto ich 12.

Podczas wizytacji ZO stwierdza ponadto, że w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni (pracownicy uczelni i specjaliści w dziedzinie bezpieczeństwa, kierownicy dydaktyczno-naukowi kierunków studiów oraz specjalności kształcenia, a także studenci), których spotkania odbywają się na naradach metodycznych. Zarządzeniem Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 10 czerwca 2014 roku W sprawie powołania Rad Studentów Wydziałów powołano organy kolegialne, których zadaniem jest m.in. „...udział w tworzeniu programów kształcenia, planów studiów i dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwań studentów” [pkt 3. punkt 6) niniejszego zarządzenia].

Uzyskane dane, za pośrednictwem dziekanów wydziałów, zostają przekazywane do Centrum Jakości Kształcenia w celu uwzględnienia opinii i wymagań w projektowaniu i doskonaleniu programów kształcenia.

Z ustaleń ZO wynika, że perspektywy rozwoju kierunku bezpieczeństwo narodowe opierają się na założeniu, że sprawna i efektywna organizacja Wydziału oraz podejmowanych działań w obrębie realizowanego kierunku powinna doprowadzić do uzyskania, w przeciągu najbliższych lat, zakładanych mierzalnych efektów jego działania:

- a) utrzymania określonej minimalnej liczby kandydatów na studia w ramach kierunku, przy uwzględnieniu czynnika demograficznego;
- b) zwiększenia liczby absolwentów uzyskujących kwalifikacje do podjęcia aktywności zawodowej;
- c) wzrostu liczby i poziomu różnych form działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej realizowanej w oparciu o różnorodne modele finansowania;
- d) rozszerzenia współpracy, w tym, międzynarodowej oraz lepszego wykorzystania funduszy europejskich, umożliwiających rozwój oraz wzmacniających opisane powyżej efekty.

W konsekwencji – dla realizacji celów strategicznych – zakłada się, że będą realizowane zamierzenia pośrednie obejmujące usprawnienia w obszarach głównych dziedzin działalności Uczelni oraz rozwój dostępnych w niej zasobów.

W obszarze nauki:

- a) ustawiczny rozwój i kształcenie własnej kadry naukowo-dydaktycznej,
- b) uzyskanie kategorii przyznawanej przez Radę Nauki;
- c) znacząca intensyfikacja badań naukowych prowadzonych przez katedry;
- d) uzyskanie nowych źródeł finansowania zewnętrznego (zarówno ze środków publicznych, jak i niepublicznych) działalności naukowo-badawczej i wdrożeniowej;
- e) zintensyfikowanie oraz utrzymanie współpracy w zakresie badań naukowych i dydaktyki z ośrodkami w kraju i za granicą, w tym kooperacja z jednostkami o zbliżonym profilu;
- f) zwiększenie liczby własnych publikacji naukowych, skryptów, podręczników;
- g) dalszy rozwój i powiększanie zasobów biblioteki.

W obszarze dydaktyki:

- a) uzupełnienie i wzbogacenie wyposażenia audiowizualnego i komputerowego;
- b) międzyuczelniana wymiana studentów w ramach programów unijnych;
- c) intensyfikacja działalności w zakresie edukacji ustawicznej, m.in. poprzez wzbogacenie oferty edukacyjnej na studiach podyplomowych oraz propagowanie form kształcenia ustawicznego dostosowanych do zmiennych warunków rynkowych;
- d) nawiązywanie kolejnych kontaktów z zakładami pracy w celu wzbogacenia oferty praktyk studenckich oraz przyszłych miejsc pracy dla absolwentów;
- e) większe podkreślenie obecności Uczelni w społeczności lokalnej poprzez aktywne włączenie się w realizację regionalnych inicjatyw oraz aktywność w przedsięwzięciach krajowych i międzynarodowych mających miejsce w Gliwicach;
- f) utrzymanie określonej minimalnej liczby studentów studiów I stopnia w okresie najbliższych lat,
- g) uzyskanie uprawnień do prowadzenia kształcenia na studiach drugiego stopnia.

W obszarze finansów i logistyki:

- a) obniżenie kosztów funkcjonowania Uczelni, poprzez zmiany strukturalno-organizacyjne oraz informatyzację systemu zarządzania;
- b) informatyzacja Wydziału;
- c) pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej na rozwój infrastruktury oraz bazy dydaktycznej.

Studenci wizytowanego kierunku uczestniczą bezpośrednio w procesie określania koncepcji kształcenia poprzez zasiadanie ich przedstawicieli w Radzie Wydziału, a ich liczba spełnia przesłanki art. 67 ust. 4 Ustawy

Wszelkie rozwiązania dotyczące studentów (m.in. plany i programy studiów), przyjmowane przez Wydział opiniowane są przez przedstawicieli studentów zasiadających w organie kolegialnym jednostki oraz przez samorząd studencki.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku „Bezpieczeństwo Narodowe” odpowiada celom określonym w misji i strategii Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. Oceniany kierunek *bezpieczeństwo narodowe* właściwie wpisuje się w strategiczne plany dydaktyczno-naukowe Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach. Oferta kształcenia nacechowana jest oryginalnością efektów i programu kształcenia, różnorodnością i innowacyjnością problematyki realizowanej w ramach specjalności.
2. Uczelnia pełni bardzo dobrze rolę lokalnego ośrodka kształcenia zawodowego i wykorzystuje możliwości wzajemnych konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi (w tym studentami) i zewnętrznymi (z którymi ma podpisane porozumienia o współpracy, czy też o kierowaniu na praktyki). Pragmatyka współpracy z interesariuszami zewnętrznymi zasługuje na wyróżnienie. Studenci są członkami organu kolegialnego jednostki tj. Rady Wydziału. Dodatkowo przedstawiciele studentów opiniują akty prawne związane z procesem kształcenia.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) *Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany;*

Zespół Oceniający uzyskał od władz Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach pełną dokumentację programów i planów kształcenia, jak również sylabusów przedmiotowych realizowanych w bieżącym roku kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*.

Kształcenie na kierunku „bezpieczeństwo narodowe” jest realizowane w oparciu o plany i programy studiów opracowane zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym dla danego rocznika.

Plan i program studiów dla kierunku „bezpieczeństwo wewnętrzne” począwszy od roku akademickiego 2012/2013 został dostosowany do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Senat Uczelni w dniu 19 marca 2012 r. podjął uchwałę nr 20/2012 w sprawie określenia opisu efektów kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe studia I stopnia – profil ogólnoakademicki*. Rada Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach na mocy uchwały nr 07/2012 z dnia

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

11 czerwca 2012 r. uchwaliła programy studiów, w tym plany studiów na wizytowanym kierunku studiów obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013.

Senat Uczelni w dniu 17 grudnia 2012 r. podjął uchwałę Nr 72/2012 w sprawie rozpoczęcia kształcenia na profilu praktycznym. Na podstawie § 2 obowiązującego wówczas rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 sierpnia 2012 r. (Dz. U z 2012 poz. 983) zmieniającego rozporządzenie z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) możliwa była zmiana programu kształcenia wynikająca ze zmiany profilu kształcenia lub wprowadzenia dodatkowego profilu, z tym że w przypadku jednostki organizacyjnej nieposiadającej uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego doskonalenie programu kształcenia nie mogło powodować zmiany zajęć dydaktycznych, za które student może uzyskać więcej niż 30% punktów ECTS. Zgodnie § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów może doskonalić program kształcenia, w tym efekty kształcenia, w trakcie pierwszego roku pierwszego cyklu kształcenia rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013. Zmiana profilu została dokonana zgodnie z ww. przepisami.

Programy i plany studiów obowiązujące od roku akademickiego 2013/2014 zostały uchwalone przez Radę Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach Uchwałą Nr 08/2013 z dnia 17 czerwca 2013 r. Studenci rozpoczynający kształcenie od roku akademickiego 2014/2015 studiuje w oparciu o programy i plany studiów przyjęte uchwałą Nr 09/2014 Rady Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach z dnia 10 lipca 2014 r.

Przedmiotem oceny są więc programy kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu ogólnoakademickim, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2012/2013 r. opracowane zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz programy kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu praktycznym, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2013/2014 r. (oraz znowelizowane od roku akademickiego 2014/2015) opracowane zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Program kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu ogólnoakademickim (edycja 2012) zawiera efekty kształcenia przyporządkowane do obszaru **nauk społecznych**, w dziedzinach: nauk **społecznych**, **nauk ekonomicznych** i **nauk prawnych**, w dyscyplinach: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce, nauki o zarządzaniu, prawo.

Program kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu praktycznym (edycja 2013) zawiera efekty kształcenia przyporządkowane do obszaru **nauk społecznych**, w dziedzinach: **nauk społecznych**, **nauk ekonomicznych** i **nauk prawnych**, w dyscyplinach: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce, nauki o zarządzaniu, prawo.

Program kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu praktycznym (edycja 2014) zawiera efekty kształcenia przyporządkowane do obszarów: **nauk społecznych**, **nauk humanistycznych**, w dziedzinach: nauk społecznych, nauk ekonomicznych, nauk prawnych i **nauk humanistycznych**, w dyscyplinach: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce, nauki o zarządzaniu, prawo, **historia**.

ZO stwierdza iż, w załączniku do uchwały Senatu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu nr 20/2012 z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia opisu efektów kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* studia I stopnia – profil ogólnoakademicki realizowanych m.in. na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach Senat Uczelni przyjął opis efektów kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* na I poziomie studiów. Stwierdzono ponadto, że w załączniku do uchwały Senatu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu nr 38/2013 z dnia 16 września 2013 r. w sprawie określenia opisu efektów kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* studia I stopnia – profil praktyczny Senat Uczelni przyjął opis efektów kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* na I poziomie studiów. Uchwała Senatu WSB Nr 35/2014 z dnia 22 września 2014 r. w sprawie opisu efektów kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe (edycja 2014) konstytuuje te efekty dla najnowszej edycji studiów.

ZO stwierdza, że zestaw efektów kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* (edycja październik 2013 oraz edycja 2014) na poziomie studiów pierwszego stopnia, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (profil praktyczny) składa się z 41 efektów (17 efektów w obszarze wiedzy, 16 w obszarze umiejętności i 8 w zakresie kompetencji społecznych). Stwierdza się ponadto, iż zaprogramowane efekty dla kierunku odnoszą się do wszystkich efektów kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia, dla profilu praktycznego w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych, stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. (Dz. U. 11.253.1520) na stronach 14733-147-36. Senat Uczelni uchwalając 16 września 2013 roku efekty kształcenia adekwatnie wskazał umiejscowienie Programu kształcenia wizytowanego kierunku studiów (s. 339 Raportu Samooceny) - obszar nauk społecznych, dziedzinę nauki społeczne (dyscypliny: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce), jak również dziedzinę nauki ekonomiczne (dyscyplina: nauki o zarządzaniu) oraz dziedzinę nauki prawne (dyscyplinę: prawo).

Podjęta przez ZO analiza formalna zaprogramowanych efektów kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, na poziomie studiów pierwszego stopnia, na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* o profilu praktycznym w kontekście wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji pozwala na pozytywną ocenę. Liczba zaprogramowanych efektów, ich konstrukcja formalna i merytoryczna oraz odniesienie do efektów wskazanych przez Uczelnię obszarów kształcenia nauk społecznych są poprawne. Kierunkowe i specjalnościowe efekty kształcenia opracowane przez Uczelnię cechuje oryginalność ujęcia merytorycznego, a ich zakres i skala trudności jest adekwatna do deklarowanego poziomu kwalifikacji studiów pierwszego stopnia. Efekty są merytorycznie odpowiednie do praktycznego profilu kształcenia.

ZO przeprowadził analizę zgodności założonych celów oraz efektów kształcenia dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z koncepcją rozwoju kierunku. Władze Wydziału deklarują, że rozumieją potrzebę dostosowania programu do dynamicznych zmian na rynku pracy, a co za tym idzie także i oczekiwań studentów oraz absolwentów, którzy chcąc zwiększać swoje szanse na coraz trudniejszym rynku pracy, oczekują, oprócz wiedzy, zdobycia szeregu nowych umiejętności i kompetencji w toku studiów i dokumentują to Protokołem Posiedzenia Rady Wydziału (WSS w Gliwicach) z dnia 10.07.2014 (pozycja 10. porządku obrad) zatwierdzającą zmiany w programach

kształcenia studiów licencjackich na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* o profilu praktycznym na rok akademicki 2014/2015.

Reasumując, można stwierdzić, że opracowane efekty kształcenia są konsekwencją przyjętej koncepcji kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* o profilu praktycznym oraz wyrazem działań rozwojowych podejmowanych przez władze Wydziału oraz Uczelni.

ZO stwierdza, że matryca efektów kształcenia osiąganych na studiach I stopnia, w formie studiów stacjonarnych, w cyklu kształcenia rozpoczętym w 2012 roku, zawiera rozkład efektów kierunkowych na 3 moduły: moduł przedmiotów kształcenia podstawowego (18 przedmiotów), moduł przedmiotów kierunkowych (13 przedmiotów), moduł przedmiotów do wyboru (17 przedmiotów). W cyklu kształcenia rozpoczętym w 2013 roku, matryca zawiera rozkład efektów kierunkowych na 3 moduły: moduł przedmiotów kształcenia podstawowego (18 przedmiotów), moduł przedmiotów kierunkowych (20 przedmiotów), moduł przedmiotów specjalnościowych – bezpieczeństwo antyterrorystyczne/bezpieczeństwo publiczne/bezpieczeństwo publiczne-specjalizacja policyjna/bezpieczeństwo zakładu pracy i BHP (17 przedmiotów), jak również dla wszystkich specjalności moduł przedmiotów specjalnościowych – zajęcia warsztatowe (10 przedmiotów). Z kolei w cyklu kształcenia rozpoczętym w 2014 roku, matryca zawiera rozkład efektów kierunkowych na 4 moduły: moduł przedmiotów kształcenia podstawowego (18 przedmiotów), moduł przedmiotów kierunkowych (13 przedmiotów) oraz moduł przedmiotów kierunkowych – fakultet (do wyboru) oraz moduł specjalnościowy – (18 przedmiotów). Niestety w planie studiów (str. 152-154 RS) nie ma kontynuacji wątku moduł przedmiotów kierunkowych – fakultet (do wyboru) w postaci wyliczenia ww. przedmiotów. Dla specjalności bezpieczeństwo antyterrorystyczne ustalono 24 efekty kształcenia (8 w zakresie wiedzy, 10 w zakresie umiejętności oraz 6 w zakresie kompetencji społecznych. Dla pozostałych specjalności było to odpowiednio: bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni (31- 12, 12, 7), bezpieczeństwo obiektów, osób i mienia (22 – 8, 7, 7), bezpieczeństwo publiczne (24 – 7, 9, 8), bezpieczeństwo publiczne specjalność policyjna (27 – 10, 10, 7), bezpieczeństwo zakładów pracy i bezpieczeństwo i higiena pracy (26 – 8, 11, 7) oraz zarządzanie w sytuacjach kryzysowych (26 – 7, 11, 8).

ZO jest zdania, że rozkład kierunkowych efektów kształcenia (i ich „dojrzewania” w kolejnych edycjach studiów) na moduły na poziomie studiów pierwszego stopnia, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz wyodrębnienie od edycji studiów 2014 tzw. efektów specjalnościowych jest merytorycznie racjonalny i uwarunkowany specyfiką treści i metodyki kształcenia przedmiotów wykładanych w ramach modułów specjalnościowych.

ZO ocenił merytoryczną **spójność zaprogramowanych efektów kształcenia** na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* o profilu praktycznym z efektami szczegółowymi opracowanymi dla przedmiotów kształcenia (wyszczególnionymi w sylabusach). ZO poddał oglądowi i analizie szczegółowej 17 sylabusów zamieszczonych w raporcie Samooceny (w tomie 1 załączników). Uczelnia zaplanowała w ramach programu studiów na poziomie I stopnia 65 przedmiotów. Zdaniem ZO, przy kolejnej ewaluacji programu studiów wskazane byłoby zmniejszenie ilości przedmiotów.

Dla każdego z podanych w sylabusach (edycja 2014) przedmiotów zaprogramowano od 5 do 15 (średnio 8 do 9) przedmiotowych efektów kształcenia, w rozbiciu na efekty w zakresie wiedzy (średnio 3), umiejętności (średnio 4) i kompetencji

społecznych (średnio 2), w układzie względnie proporcjonalnym. Zawarte w sylabusach efekty przedmiotowe zawierają bezpośrednie wskazania do odnośnych efektów kierunkowych.

Liczba zaprogramowanych efektów jest dydaktycznie racjonalna i możliwa do osiągnięcia.

Skala trudności efektów jest wyważona i możliwe jest osiągnięcie wszystkich efektów na akceptowalnym poziomie z uwzględnieniem możliwości najłabszych studentów. Kierunkowe, oraz przedmiotowe efekty kształcenia tworzą spójny układ efektów połączonych merytorycznie zasadą wynikania i ukonkretnienia efektów od obszarowych do przedmiotowych. Przewidziano także sposób oceny osiągniętych efektów, jak i narzędzia weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia zaprogramowanych dla praktyk zawodowych które można uznać za adekwatne merytorycznie i metodycznie do tak sformułowanych efektów.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA potrafią przedstawić kierunkowe oraz przedmiotowe efekty kształcenia zdobywane podczas toku nauczania (wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne). Przedstawiane przez studentów efekty kształcenia są zbieżne z kierunkowymi efektami przedstawionymi w raporcie samooceny.

W opinii ZO Wydział programując kierunkowe i modułowe efekty kształcenia sformułował je stosując aparat kategoryjny i terminologię typową dla języka nauki wskazanych dyscyplin naukowych.

Zdaniem ZO, można przyjąć, że liczba zaprogramowanych efektów jest dydaktycznie racjonalna i możliwa do osiągnięcia. Skala trudności efektów jest wyważona i możliwe jest osiągnięcie wszystkich efektów na akceptowalnym poziomie z uwzględnieniem możliwości najłabszych studentów. Kierunkowe oraz przedmiotowe efekty kształcenia tworzą spójny układ efektów połączonych merytorycznie zasadą wynikania i ukonkretnienia efektów od obszarowych do przedmiotowych.

ZO stwierdza, iż Władze Wydziału przewidziały obowiązkowe praktyki zawodowe w programie kształcenia na poziomie studiów I stopnia włączając je do modułu przedmiotów specjalnościowych. Bowiem Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu organizuje praktyki zawodowe przewidziane w planach studiów wychodząc z założenia, że „studenckie praktyki zawodowe stanowią istotny element kształcenia, umożliwiając pełne przygotowanie absolwentów do ich przyszłej pracy zawodowej” (za Regulaminem studenckich praktyk zawodowych, Poznań 2011, s. 71 Raportu Samooceny).

Odbývają się one w instytucjach związanych z szeroko pojętym obszarem bezpieczeństwa państwa wywodzącymi się zarówno z administracji rządowej oraz samorządowej jak i instytucji z nimi współpracującymi. W trakcie praktyki studenci zapoznają się z pracą i funkcjonowaniem instytucji w sposób teoretyczny i praktyczny, tj. podejmując konkretne działania i wykonując czynności w ramach jej zadań i kompetencji. Za wzmiankowanym Regulaminem wg Uczelni „Celem studenckich praktyk zawodowych jest:

- 1) przygotowanie do praktycznego wykonywania podstawowych czynności zawodowych, właściwych dla absolwenta danego kierunku (specjalności) studiów;
- 2) poznanie miejsc pracy oraz zaznajomienie się z różnymi stanowiskami i systemami pracy;
- 3) zdobywanie nowych doświadczeń tak w samodzielnym, jak i zespołowym wykonywaniu obowiązków zawodowych;
- 4) poznawanie środowiska zawodowego, osób znaczących oraz autorytetów w dziedzinie

- swojej przyszłej aktywności zawodowej;
- 5) weryfikowanie wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie dotychczasowych studiów;
 - 6) kształtowanie szeregu istotnych cech i właściwości pożądaných przez pracodawców, m.in. kreatywności zawodowej, radzenia sobie w sytuacjach trudnych (konfliktowych, stresowych), podnoszenia kultury zawodowej;
 - 7) rozpoznawanie własnych kompetencji, a poprzez to możliwości na rynku pracy.

Po sprawdzeniu ZO stwierdza, że opracowane dla ukierunkowania praktyk zawodowych sylabusy przedmiotu (w zależności od wybranej specjalności tj. np.: bezpieczeństwo antyterrorystyczne, bezpieczeństwo publiczne – specjalizacja policyjna, bezpieczeństwo publiczne, zarządzanie w sytuacjach kryzysowych) obejmują standardowe treści, takie jak: charakterystyka przedmiotu, efekty kształcenia, treści programowe, korelacja efektów kształcenia, nakład pracy studenta (zastrzeżenia ZO w tym względzie przedstawiono powyżej), metody i narzędzia dydaktyczne, forma zaliczenia przedmiotu, literatura i prowadzący przedmiot. Zawierają one ponadto informacje o celach praktyk zawodowych oraz zaprogramowanych efektach (3 z zakresu wiedzy, 3 z zakresu umiejętności i 4 z zakresu kompetencji społecznych). Student obowiązany jest prowadzić Dziennik praktyki, a pracodawca wystawia studentowi, po zakończeniu praktyki, zaświadczenie/opinię o zakresie i poziomie osiągniętych, w trakcie praktyki, efektów kształcenia.

Wszystkie informacje o programie kształcenia, w tym efekty kształcenia dla kierunku *bezpieczeństwo narodowe* o profilu praktycznym, są publikowane na stronie internetowej Uczelni. Sylabusy są udostępniane studentom na pierwszych zajęciach, są także dostępne na stronie internetowej Wydziału.

Zdaniem studentów efekty kształcenia zapisane są w sylabusach udostępnianych studentom w dziekanacie oraz pośrednictwem portalu uczelnianego USOSweb. Jest to portal, w którym każdy student Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa posiada indywidualne konto. Ponadto studenci są szczegółowo zapoznawani z efektami kształcenia przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć w semestrze.

W opracowaniu programów kształcenia oraz dostosowaniu efektów kształcenia do oczekiwań rynku pracy biorą udział pracownicy dydaktyczni, studenci kierunku oraz interesariusze zewnętrzni [szerzej na ten temat wspomniano w punkcie 1 /2) niniejszego opracowania].

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne;

ZO dokonał analizy merytorycznej efektów kierunkowych, ich klarowności oraz jednoznaczności semantycznej i uznał, że spełniają one wymagania poprawności i czytelności, a tym samym pozwalają na funkcjonowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

W opinii studentów sposób sformułowania efektów kształcenia jest przejrzysty i zrozumiały.

Zastosowany opis osiąganych przez studentów kompetencji jest zrozumiały i może być sprawdzalny.

- 3) *jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny;*

Proces oceny efektów kształcenia, w tym i dyplomowania, został ustalony w „Regulaminie studiów” przyjętym uchwałą Senatu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu nr 48/2011 z dnia 19 grudnia 2011 r. oraz w „Zasadach dyplomowania” przyjętych zarządzeniem nr 39/04/2012 z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia w życie nowych „Zasad dyplomowania” (zmienionych zarządzeniem nr 074/08/2014 z dnia 01 sierpnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia w życie nowych „Zasad dyplomowania”

Podstawowym aktem wewnętrznym w Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu opisującym sposób weryfikacji i oceny efektów kształcenia jest Regulamin studiów. Zgodnie z ww. regulaminem okresem zaliczeniowym jest semestr. Realizowane przedmioty kończą się zaliczeniem lub egzaminem. Wszystkie formy zajęć przewidziane planem studiów podlegają zaliczeniu na ocenę. W Uczelni obowiązuje 7-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „celujący” (6,0). Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów.

Informacje dotyczące sposobów weryfikacji efektów kształcenia oraz kryteria ocen są (z uwagami ZO w tym względzie zamieszczonymi wcześniej) zamieszczone w sylabusach przedmiotów, rozkładach zajęć na semestr oraz podawane do wiadomości studentów na początku semestru przez nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za dany przedmiot. Informacje te dostępne są również na stronie internetowej Wydziału. Ponadto każdorazowo przed rozpoczęciem semestru wykonywany jest plan kolokwium i sprawdzianów oraz plan konsultacji w semestrze (np. poddany oglądowi i analizie Harmonogram dyżurów dydaktycznych wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach, semestr zimowy, rok akademicki 2014/2015), a przed sesją sporządzany jest plan egzaminów. Zaliczanie przedmiotu nie objętego egzaminem dokonywane jest na podstawie aktywności studenta na zajęciach, pozytywnych wyników bieżącej kontroli wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych oraz oceny prac wynikających z programu zajęć (np. sprawdziany, projekty, testy, kolokwia zaliczające). Warunkiem przystąpienia do sesji zaliczeniowej jest uzyskanie zaliczeń ze wszystkich form realizowanego przedmiotu, z którego w danym semestrze przewidziany jest egzamin. Egzamin (ustny lub pisemny bądź przy zastosowaniu obu tych form) jest sprawdzianem stopnia opanowania przez studenta zdefiniowanych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Student zobowiązany jest do składania egzaminów w terminach ustalonych przez nauczyciela odpowiedzialnego za dany przedmiot i podanych do wiadomości studentów nie później niż siedem dni przed terminem zakończenia zajęć w semestrze. Studentowi przysługuje prawo do dwóch terminów poprawkowych zaliczenia i jednego terminu poprawkowego egzaminu przedmiotu studiów. Na uzasadniony wniosek studenta dyrektor instytutu lub katedry może wyrazić zgodę na komisijną weryfikację oceny, ustalając skład komisji. Na wniosek studenta Dziekan może wyrazić zgodę na przeprowadzenie egzaminu komisyjnego, powołując komisję. Ocena zaliczenia lub egzaminu komisyjnego jest ostateczna.

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Podobnie w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego [protokoły egzaminu dyplomowego (w uczelni pod nazwą *Protokół Komisji egzaminacyjnej pracy dyplomowej*), opinie i recenzje prac dyplomowych].

ZO przeprowadził analizę i ocenę systemu weryfikacji efektów kształcenia na studiach stacjonarnych na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* o profilu praktycznym w kontekście wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji. System weryfikacji osiągania przez studenta zakładanych efektów kształcenia odbywa się przede wszystkim na poziomie poszczególnych przedmiotów. Uczelnia dodatkowo wprowadziła Zarządzenie Rektora WSB z siedzibą w Poznaniu z dnia 03 czerwca 2011 r. W sprawie zasad przeprowadzania i archiwizowania prac okresowych studentów), gdzie czytamy m.in. „W przypadku przedmiotu, który kończy się egzaminem należy przeprowadzić minimum jedno kolokwium pisemne w semestrze...”.

Opracowane w kartach przedmiotów/sylabusach efekty przedmiotowe mają przypisany im zakres sposobów weryfikacji: „obecność na zajęciach, dyskusja, kolokwia, prezentacje multimedialne, projekty, referaty, prace pisemne, wejściówki, zaliczenie na ocenę (ustne, pisemne), egzamin (ustny, pisemny)”. Przewidziano również rubrykę „Forma zaliczenia przedmiotu”, w której wykładowca programuje użycie metod ewaluacji do oceny zakresu i poziomu osiągniętych przedmiotowych efektów kształcenia, formułuje kryteria składowe oceny oraz wagę.

Zdaniem ZO zawarte w sylabusach do przedmiotów preferowane przez wykładowców sposoby i metody ewaluacji osiągnięć studentów oraz weryfikacji efektów kształcenia w wystarczającym stopniu korespondują merytorycznie i metodycznie z zaprogramowanymi dla przedmiotu efektami kształcenia.

Analiza sylabusów dokonana przez ZO pozwala na wniosek, że mogą stanowić dogodne narzędzie dydaktyczne do realizowania przedmiotowych treści kształcenia oraz sprzyjać precyzyjnemu weryfikowaniu zaprogramowanych efektów kształcenia.

Jak stwierdził ZO, zasady oraz formy odbywania i zaliczenia praktyk określone są w „Regulaminie studenckich praktyk zawodowych” przyjętym w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu w roku 2011. Dokument jest dostępny studentom na stronie internetowej Wydziału. Studenci mogą otrzymać skierowanie do danego zakładu pracy względnie poszukują miejsca praktyk samodzielnie po konsultacji z wydziałowym specjalistą ds. praktyk, czy też korzystając z pośrednictwa Biura Karier Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. Przy wyborze miejsca praktyk studenci powinni zwrócić uwagę na jego zgodność z kierunkiem studiów. Na stronie internetowej Uczelni publikuje się wykaz instytucji, z którymi Uczelni podpisała stosowne porozumienia o odbywaniu praktyk zawodowych przez studentów kierunku *Bezpieczeństwo narodowe*. Dostępne są tam również inne niezbędne dokumenty, takie jak skierowanie, umowa o praktykę, zaświadczenie itp.

Stosowane przez jednostkę metody weryfikacji w postaci prac kontrolnych, kolokwίων, egzaminów w formie pisemnej oraz w formie odpowiedzi zdaniem studentów pozwalają na dokładną weryfikację przedstawionych efektów kształcenia. Poza tym efekty

kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych są stale weryfikowane w formie oceny aktywności na zajęciach, prac zaliczeniowych.

Weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych poprzez **praktyki zawodowe** dokonuje jej opiekun merytoryczny w miejscu odbywania praktyki (tzw. zakładowy opiekun praktyki – zgodnie z ustaleniami wspomnianego regulaminu) oraz wydziałowy specjalista ds. praktyk. Zadaniem tego drugiego jest zebranie potwierdzenia odbycia praktyk zawierającego ich ocenę. Ocena praktyki jest istotnym uzupełnieniem metod weryfikacji efektów kształcenia w zakresie nabytych przez studenta umiejętności i kompetencji społecznych. Rozliczenie praktyk polega na przedstawieniu wydziałowemu specjalście ds. praktyk Opinii o praktyce zawodowej studenta, podpisanej przez kierownika danej instytucji lub wyznaczonego przez niego pracownika (osoba reprezentująca zakład pracy) oraz zakładowego opiekuna praktyki. Zaliczenie praktyki dokonywane jest na podstawie wpisu do indeksu. Wpisu dokonuje nauczyciel akademicki (wspomniany wydziałowy specjalista ds. praktyk) upoważniony przez dziekana Wydziału. Prawidłowo wypełniona dokumentacja z uwzględnieniem zawartych treści potwierdza uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. Wspomniany Regulamin Studenckich praktyk zawodowych przewiduje również możliwość zwolnienia z obowiązku odbycia praktyki z jednoczesnym jej zaliczeniem, przy spełnieniu określonych w ww. regulaminie warunków.

W trakcie wizytacji ZO nie potwierdził w praktyce funkcjonowania dokumentów potwierdzających wydawanie studentom odbywającym praktyki zaświadczeń o osiągniętych w trakcie praktyki zawodowej zaprogramowanych efektów kształcenia.

Kolejnym sposobem potwierdzania efektów kształcenia, w tym efektów końcowych jest **proces dyplomowania**. Władze Wydziału przedstawiły Zasady dyplomowania (wprowadzone na podstawie zarządzenia Rektora WSB w Poznaniu Nr 074/08/2014) pogłębiające postanowienia Regulaminu studiów (rozdział VII i VIII) Powyższe zasady zawierają zbiór zasad oraz wskazówek co do pisania i redagowania prac dyplomowych na kierunkach prowadzonych na Wydziale. W zasadach tych ustalono, że „Praca dyplomowa jest najważniejszą samodzielną pracą studenta. Powinna być w niej wykorzystana wiedza, umiejętności i postawy zdobyte i ukształtowane podczas wszystkich zajęć dydaktycznych w czasie studiów”. Zasady formułują następujące wymagania: „Praca dyplomowa powinna mieć charakter badawczy, projektowy lub biznes planu”. Praca dyplomowa potwierdza także umiejętności autora wszechstronnego wykorzystania wiedzy z zakresu przedmiotów zawartych w planie studiów, a szczególnie z zakresu kształcenia kierunkowego i specjalnościowego. Tematy prac dyplomowych zatwierdza Rada Wydziału. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor oraz recenzent.

Recenzje recenzentów i opinie promotorów są sporządzane na jednolitym (uniwersalnym) druku: „Recenzja/Opinia* pracy dyplomowej – licencjackiej/Magisterskiej*”, obejmującym 9 problemów/kryteriów oceny pracy, zawierających 3-7 mierników/wskaźników ocennych. W punkcie 10. zaznaczana jest ocena ogólna. Sporządzający dokument zaznacza krzyżykiem (w odpowiedniej kratce) swoją ocenę zawartości pracy dla danego kryterium, a na końcu recenzji/opinii może sformułować ewentualne uwagi i wnioski.

Opiniujący/recenzent pracy dyplomowej powinien ocenić następujące kwestie: zgodność treści pracy z tematem, treści merytoryczne, dobór i wykorzystanie źródeł, redakcję i edycję pracy, koncepcję metodologiczną, układ pracy, poziom oryginalności i samodzielności, poprawność języka i styl pisarski, sposób wykorzystania pracy, ogólna ocena. Opiniujący/recenzent wypełnia druk zaznaczając właściwe odnośniki wg zasady

jednokrotnego wyboru poza wskazaniem spełnienia kryteriów oceny w punkcie Koncepcja metodologiczna, w którym można i należy wypełnić wszystkie wskazania, tj. określono obszar badań, zdefiniowano problem badawczy, postawiono hipotezy, trafnie dobrano metody badawcze.

Taki system sporządzania recenzji/opinii można by uznać za właściwy, gdyż mógłby być jednoznaczny, czytelny i przejrzysty, gdyby był konsekwentny. Stosowane bowiem przez promotorów i recenzentów druki recenzji/opinii często różnią się między sobą i są odmienne od wzorca recenzji/opinii zamieszczonego jako załącznik nr 2 do Zasad dyplomowania. Druk recenzji/opinii wypełniony dla pracy dyplomowej nr albumu 4573 w pkt. 9 „Koncepcja metodologiczna” zawiera cztery mierniki/wskaźniki ocenne. Wzorzec druku recenzji/opinii zawiera w tym punkcie siedem mierników/wskaźników ocennych. Używane w praktyce przez nauczycieli akademickich druki recenzji/opinii zawierają podobne problemy/kryteria do oceny lecz mają odmienne, nieprzystające wzajemnie i nieporównywalne mierniki/wskaźniki ocenne. Przykładowo: Koncepcja metodologiczna, w jednym druku: Promotor może wskazać: określono przedmiot i cel badań, w drugim druku Recenzent może wskazać: celujący. Ponadto, w wielu drukach opinii/recenzji sporządzonym w formie arkusza oceny pracy skala ocen stosowana w pkt. 10 jest pięciopunktowa i nie odpowiada stosowanej przez Uczelnię skali siedmiopunktowej [Regulamin studiów WSB przewiduje w §45 również ocenę celującą, ponadto w tym samym regulaminie w §62 pkt. 1 ppkt 2) mowa jest iż student może otrzymać z pracy dyplomowej ocenę powyżej 5,00].

Zdaniem ZO zarówno promotorzy jak i recenzenci nie do końca realizują postanowienia § 11. pkt. 3. wspomnianych Zasad dyplomowania w zakresie m.in. poprawności edytorskiej pracy, szczególnie w zakresie sporządzania przypisów.

Szczegółowe uwagi istotne dla każdej pracy recenzent/promotor może zawrzeć w uwagach i wnioskach.

Zdaniem zespołu oceniającego Komisja ds. Jakości Kształcenia powinna doprowadzić do przejrzystości i jasności treści druku Protokołu komisji egzaminacyjnej i większą staranność jego wypełniania.

Protokół egzaminacyjny ma charakter druku sformalizowanego. Zdaniem zespołu oceniającego nie jest on przejrzysty. Na egzaminie dyplomowym ocenie podlega: referat studenta, pytanie recenzenta, pytanie kierunkowe i pytanie specjalnościowe, z których wyciągana jest ocena średnia (w druku nie ma miejsca na jej wpisanie), i to ona powinna być oceną z egzaminu. Nie wiedząc czemu oceną końcową egzaminu dyplomowego stanowi średnia arytmetyczna sumy ocen: średnia studiów, średnia oceny pracy i średnia oceny odpowiedzi (w druku nie ma miejsca na jej wpisanie).

Jak wynika z dokumentów, w przypadku negatywnej oceny pracy dyplomowej decyzję o dopuszczeniu studenta do obrony podejmuje Dziekan po uzyskaniu pozytywnej oceny wystawionej przez dodatkowego recenzenta. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i odbywa się przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Dziekana. Celem egzaminu dyplomowego jest stwierdzenie stopnia opanowania przez studenta efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności zawodowych oraz kompetencji społecznych zdefiniowanych w standardzie kształcenia. Wynik egzaminu dyplomowego określa komisja egzaminacyjna na podstawie średniej ocen z odpowiedzi udzielonych przez egzaminowanego (z referowania pracy, pytania recenzenta, tzw. pytania „kierunkowego” oraz tzw. pytania „specjalnościowego”) oraz biorąc pod uwagę średnią z całości studiów i ocenę pracy.

W ocenie ZO system oceny efektów kształcenia na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* prowadzonym w Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach obejmuje wszystkie kategorie efektów (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Procedury i narzędzia oceny są konsekwentne metodycznie i spójne merytorycznie w sposobach weryfikacji efektów na poszczególnych etapach kształcenia.

Władze Wydziału deklarują, że w ramach zarządzania kierunkiem odbywa się proces śledzenia zjawiska i przyczyn **odsiewu studentów** na poszczególnych latach studiów. Decyzje administracyjne o skreśleniu z listy studentów Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach wydaje dziekan. Od decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do rektora Uczelni bądź po zakończeniu procedury odwoławczej, prawo wniesienia skargi do właściwego sądu administracyjnego. Prawa te wynikają z zasad ogólnych postępowania administracyjnego. W roku akademickim 2013/2014 dziekan Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach wydała 82 decyzje o skreśleniu na kierunku bezpieczeństwo narodowe. Jak niemal każda decyzja administracyjna, tak i ta o skreśleniu z listy studentów Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach, posiada uzasadnienie prawne i faktyczne. W uzasadnieniu faktycznym, organ wydający decyzję w sposób szczegółowy przedstawia sytuację i wskazuje przyczyny dokonania skreślenia.

Dokonana przez ZO analiza wydanych w roku akademickim 2013/2014 przez dziekana decyzji o skreśleniu z listy studentów, na kierunku studiów bezpieczeństwo narodowe, pozwala określić, iż przyczyny skreślenia leżały po stronie studenta, a rozkład udziału wystawionych decyzji ze względu na szczegółowe powody skreślenia, czy też rezygnacji ze studiów, przedstawiono poniżej. Są to: nieoddanie w terminie pracy dyplomowej (45 decyzji), rezygnacja ze studiów (16 decyzji), czy niezaliczony semestr (21 decyzji). Bezpośrednia rezygnacja ze studiów stanowi co prawda najmniejszy odsetek wydanych decyzji o skreśleniu z listy studentów, jednakże wszystkie pozostałe przypadki odsiewu mają swoją praprzyczynę (zwracał na to uwagę Rektor już podczas spotkania na początku wizytacji) w złej sytuacji finansowej społeczeństwa w regionie. Do tego dochodzą jeszcze problemy rodzinne lub zdrowotne oraz zmiana miejsca zamieszkania. ZO sugeruje zbadanie czy system weryfikacji efektów jest wrażliwy na badanie powyższego zjawiska.

Podczas pierwszych zajęć w semestrze studenci są szczegółowo zapoznawani przez prowadzącego zajęcia z zasadami i formą zaliczenia przedmiotu oraz z przedmiotowymi efektami kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA jednogłośnie wyrazili opinię, że przedstawiane zasady są konsekwentnie realizowane. Ewentualne zmiany w metodach weryfikacji efektów kształcenia dokonywane tylko w wyjątkowych sytuacjach w porozumieniu ze studentami. Ponadto wszelkie informacje nt. sposobu oraz formy zaliczenia przedmiotu zawarte są w sylabusach.

Formy weryfikacji wiedzy, w tym również ocena stopnia nabycia deklarowanych dla kierunku umiejętności i kompetencji w opinii studentów są właściwie dobrane i pozwalają na ich weryfikację w każdym z obszarów kształcenia.

ZO doszedł do wniosku, iż obudowę prawną i organizacyjną w zakresie przyjętych w Uczelni działań dotyczących budowania programów kształcenia należy uznać za prawidłową. Przyjęto właściwe procedury weryfikacji i walidacji oraz metody oceny efektów kształcenia i ich wdrażania.

- 4) *jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia;*

Zasady monitorowania karier zawodowych absolwentów odbywa się w oparciu o Zarządzenie Rektora Nr 073/07/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie zmian w zakresie składu Komisji (ds. monitorowania karier zawodowych absolwentów) oraz procedury monitorowania karier zawodowych absolwentów Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa. Władze Wydziału deklarują, że podejmują działania na rzecz monitorowania losów absolwentów kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* współpracując z Akademickim Biurem Karier i Rozwoju Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. Śledzenie losów absolwentów odbywa się przede wszystkim na poziomie uczelnianym. Akademickie Biuro Karier i Rozwoju zostało umiejscowione w Centrum Spraw Studenckich. Absolwent otrzymuje do akceptacji formularz zgody na udział w badaniu ankietowym dot. monitorowania kariery zawodowej absolwenta kierunku *Bezpieczeństwo narodowe*. W tym dokumencie informuje się Absolwenta, że Akademickie Biuro Karier i Rozwoju rozpoczyna realizację zadania wynikającego z art. 13a ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, jakim jest monitorowanie karier zawodowych swoich absolwentów - po roku, trzech i pięciu latach. „Zwracamy się do Ciebie z uprzejmą prośbą o wypełnienie niniejszej ankiety. Uzyskane wyniki pozwolą nam na ocenę związków zachodzących pomiędzy treściami nauczania, efektami kształcenia oraz przebiegiem karier zawodowych studentów...”. Ankiety wysyła się drogą elektroniczną po stosownym okresie od daty ukończenia studiów. Jest też zamieszczona na stronie internetowej Akademickiego Biura Karier Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu i możliwa do pobrania (link do załącznika 2 do Zarządzenia rektora nr 73/07/2014). Władze Uczelni deklarują, że badanie ma charakter poufny i uzyskane informacje posłużą jedynie do utworzenia odpowiednich zestawień statystycznych.

Poddano analizie treść i funkcjonalność ankiety stosowanej przez Akademickie Biuro Karier Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. Rzeczona ankieta zawiera pytania dotyczące m.in. następujących kwestii: *ukończony kierunek studiów; specjalność, tryb i stopień studiów, status zawodowy, zgodność wykonywanej pracy z uzyskanym w WSB profilem wykształcenia itd.* ZO doszedł do wniosku, że funkcjonalność ankiety można by polepszyć w zakresie badania losów (karier) absolwentów oraz dostosowania efektów kształcenia do oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy). **Wskazane byłoby uszczegółowienie informacji o faktycznej drodze i karierze zawodowej absolwenta w kontekście uzyskanych efektów kształcenia.** Dokonując wglądu do Protokołu z posiedzenia Komisji ds. monitorowania karier zawodowych absolwentów w dniu 28.10.2013 roku ZO stwierdził ciekawe pomysły na wykorzystanie karier absolwentów, np. w formie „Absolwenskiej Rady Biznesu”. Z drugiej jednakże strony tworzeniu/korekcie programów kształcenia poświęcono tylko 9,5 linijki tekstu. Wskazane byłoby ponadto m.in. rozszerzenie katalogu narzędzi badania losów absolwentów, np. procedury śledzenia absolwentów w służbach związanych z bezpieczeństwem narodowym oraz procedur śledzenia absolwentów zatrudnionych w cywilnej sferze funkcjonowania państwa. Władze Wydziału powinny dążyć do opracowania procedur, które umożliwią uzyskanie informacji o dalszych planach edukacyjnych i sukcesach zawodowych absolwentów Wydziału, określenie sytuacji, w jakiej znajdują się absolwenci na rynku pracy, pozyskanie informacji z otoczenia gospodarczo-społecznego absolwenta poszukującego pracy, które można wykorzystać nie tylko do optymalizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Efekty badań mogłyby uzupełnić prowadzoną w ramach uczelni współpracę z interesariuszami zewnętrznymi i dostarczyć dodatkowych

szczegółowych informacji na temat wymagań współczesnego rynku pracy znajdującego się w otoczeniu społeczno-gospodarczym Uczelni.

Otrzymany do wglądu raport: Monitoring karier zawodowych Absolwentów Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu (wykonany w 2013 roku przez Dyrektora Akademickiego Centrum Karier i Rozwoju) posiłkując się diagnozą, zwraca uwagę na „praktyczny aspekt procesu kształcenia, przekładający się na efektywne funkcjonowanie na rynku pracy” i rekomenduje m.in. „wspieranie rozwoju form aktywności pozanaukowej studentów”. Szkoda tylko, że zdaniem ZO nie do końca korzysta się z tego rodzaju wniosków.

Natomiast ZO uznał za udany pomysł (poparty szeregiem inicjatyw Akademickiego Biura Karier i Rozwoju) dzielenia się informacjami na temat rynku pracy (nie tylko z absolwentami, czy aktualnymi studentami) z osobami zainteresowanymi w ramach swego rodzaju pośrednictwa pracy. Równie udana jest inicjatywa popularyzacji problemów bezpieczeństwa np. poprzez publikatory społeczne w ramach strony www.bezpieczni.pl.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA posiadają wiedzę na temat przeprowadzanego badania oraz jego celu. Ich zdaniem badanie karier zawodowych absolwentów może przynieść Uczelni wiele korzyści. Przede wszystkim Uczelnia uzyskuje informacje niezbędne do dostosowania swojej strategii i programów nauczania do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

ZO dokonał oceny 15 prac dyplomowych, które zostały wybrane losowo na podstawie numerów albumu. W trakcie oceny prac posługiwano się dokumentem określającym wymogi dyplomowania „Zasady dyplomowania”, wprowadzonym na podstawie zarządzenia Rektora WSB w Poznaniu Nr 074/08/2014. W § 10 ust. 1 Zasad dyplomowania jest stwierdzenie, że „Bez względu na charakter, praca dyplomowa powinna składać się z trzech zasadniczych części merytorycznych:

- 1) opracowanie teoretyczne podjętego tematu w oparciu o literaturę naukową;
- 2) opracowanie metodologicznych aspektów projektowanych badań własnych;
- 3) opisanie, omówienie oraz ocena uzyskanych wyników badań.”

W zdecydowanej większości ocenianych prac (13/15) brak jest indywidualnego nazewnictwa rozdziałów (odniesienia do konkretnego tematu lub etapu pracy badawczej), gdyż rozdziały są tak samo określane; rozdział I zatytułowany jest „Teoretyczne podstawy badań”, rozdział II „Metodologiczne podstawy badań”, rozdział III „Omówienie wyników badań”. Oznacza to, że promotorzy nie zwracają na ten element wystarczającej uwagi. Przyjęcie i stosowanie tak określonej i sztywnej struktury deskrypcji wyników badań może wprowadzać studentów w błąd sugerując, że ustalanie teoretycznych podstaw badań nie jest procesem badawczym ze swoim, celem, problemem, metodą badawczą itp. lub, że deskrypcja wyników badań może być tak zbudowana, że najpierw opisujemy wyniki badań a dopiero potem ujawniamy podstawowe założenia badawcze. Ponadto w Zasadach dyplomowania nie ustalono zawartości merytorycznej Wstępu, co skutkuje całkowitą dowolnością w opracowywaniu tego istotnego, z punktu widzenia wprowadzenia w badania i porządku deskrypcji wyników badań, elementu pracy kwalifikacyjnej.

Brak jest dowodu przeprowadzenia badań programem antyplagiatowym (wymóg § 13 ust. 4 Zasad dyplomowania).

Brak oświadczenia autora o samodzielnym przygotowaniu pracy, a jeśli jest niewypełniony i niepodpisany (wymóg § 10 ust. 3 pkt 8 Zasad dyplomowania).

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ – znacząco.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

- 1) Zakładane przez Uczelnię efekty kształcenia odnoszące się do programu studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim i praktycznym dla ocenianego kierunku bezpieczeństwo narodowe są zgodne są z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz koncepcją rozwoju kierunku. Zaprogramowane efekty kształcenia wynikają z wymagań obszaru nauk społecznych i dziedziny nauk społecznych oraz uwzględniają oczekiwania rynku pracy. Opis efektów jest publikowany. Efekty kształcenia udostępniane są w dziekanacie, za pośrednictwem portalu uczelnianego oraz na pierwszych zajęciach w semestrze przez prowadzącego, zostały one opracowane
- 2) Efekty kształcenia programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały dla studentów i są sprawdzalne.
- 3) Stosowany w wizytowanej jednostce system oceny efektów kształcenia jest w zasadzie przejrzysty, umożliwiając znaczącą weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia ze względu na stosowanie zasad zawartych w sylabusach. **W trakcie wizytacji ZO nie potwierdził w praktyce funkcjonowania dokumentów potwierdzających wydawanie studentom odbywającym praktyki zaświadczeń o osiągniętych w trakcie praktyki zawodowej zaprogramowanych efektów kształcenia. ZO wskazuje na istotne wady formalne, proceduralne oraz dokumentacyjne w procesie dyplomowania, które nie sprzyjają wiarygodnej weryfikacji osiągnięcia istotnych efektów kształcenia.**
- 4) Uczelnia prowadzi badanie karier zawodowych absolwentów. Studenci posiadają wiedzę nt. powyższego badania oraz znają celowość jego przeprowadzania.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) *Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta;*

ZO analizował program kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu ogólnoakademickim, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2012/2013r. opracowane zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz program kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu praktycznym, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane w cyklu kształcenia od roku akademickiego 2013/2014 r. (znowelizowany od roku akademickiego 2014/2015) opracowany zgodnie z wymogami prawa konstytuującego Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

ZO stwierdza, że program studiów na kierunku bezpieczeństwo narodowe, w cyklu kształcenia rozpoczętym w roku akademickim **2012/2013**, na poziomie I stopnia, o **profilu ogólnoakademickim** ma opracowany plan studiów w wymiarze 6 semestrów i 2180 godzin dydaktycznych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, w tym 180 godzin praktyk zawodowych. Studenci, realizując program kształcenia, uzyskują 185 punktów ECTS, według deklaracji władz Uczelni w raporcie samooceny (załącznik t.2, s. 17). Niemniej, dane przedstawione w tabeli Plan studiów na s.30 wskazują, iż Uczelnia do 185 punktów ECTS dolicza jeszcze 6 za praktyki, czyli razem 191 punktów ECTS.

Zdaniem ZO władze Uczelni, opracowując oceniany program kształcenia, obowiązujący od roku akademickiego 2012/2013, niekonsekwentnie określiły liczbę punktów ECTS, która jest jednym z podstawowych parametrów określających zaprogramowany wysiłek studenta.

Uczelnia opracowując program studiów sporządziła plan studiów w postaci tabelarycznej zawierający kolumny: przedmiotów, godzin dydaktycznych, rozkładu zajęć w semestrach. Wartości godzinowe i punkty ECTS w kolumnach są zsumowane. Jednakże sumaryczna liczba godzin na studiach stacjonarnych (2180) zawiera również 410 godzin zajęć praktycznych bez kontaktu nauczyciela akademickiego. Faktyczny wymiar zajęć prowadzonych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami wynosi więc 1770 godzin, którym Uczelnia nie przypisała w raporcie samooceny ani w żadnym dokumencie, który by okazano ZO w trakcie wizytacji, punktów ECTS i **nie wypełniła tym samym wymogu określonego w § 5.1 ust.6 rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.**

Zdaniem ZO liczba 1770 godzin, przewidziana planem studiów obowiązującym od roku akademickiego 2012/2013, do realizacji zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami na studiach stacjonarnych, jest niewystarczająca do osiągnięcia zaprogramowanych efektów kształcenia oraz program studiów stacjonarnych nie spełnia wymogu definicyjnego studiów stacjonarnych zawartego w przepisie art. 2.1.pkt. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.05.164.1365).

W programie studiów wyodrębniono 3 moduły przedmiotowe: przedmioty kształcenia podstawowego – 65 punktów ECTS; przedmioty kierunkowe – 53 punkty ECTS; przedmioty do wyboru – 51 punktów ECTS. Ponadto, praktyka zawodowa – 6 punktów ECTS. Na studiach I stopnia student ma prawo wyboru przedmiotów kształcenia o wartości 32,9% całkowitej punktacji ECTS.

W ocenie ZO sekwencja przedmiotów w modułach i semestrach jest prawidłowa i zapewnia ciągłość kształcenia na kierunku oraz postęp w indywidualnym rozwoju studenta. Moduły do wyboru pozwalają na specjalizację kształcenia w jego oferowanych formach.

ZO stwierdza, że program studiów na kierunku bezpieczeństwo narodowe, w cyklu kształcenia rozpoczętym w roku akademickim **2013/2014**, na poziomie I stopnia, o **profilu praktycznym** ma opracowany plan studiów w wymiarze 6 semestrów i 2360 godzin. Studenci, realizując program kształcenia, uzyskują 196 punktów ECTS, według deklaracji władz Uczelni w raporcie samooceny (załącznik t.2, s. 339). Niemniej, dane przedstawione w tabeli Plan studiów na s.352 wskazują, iż Uczelnia do 196 punktów ECTS dolicza jeszcze 12 za praktyki, czyli razem 208 punktów ECTS.

Zdaniem ZO władze Uczelni, opracowując oceniany program kształcenia, o profilu praktycznym, obowiązujący od roku akademickiego 2013/2014, niekonsekwentnie określiły, w różnych miejscach planu i programu studiów, liczbę punktów ECTS, określających zaprogramowany wysiłek studenta.

Uczelnia opracowując program studiów sporządziła plan studiów w postaci tabelarycznej zawierający kolumny: przedmiotów, godzin dydaktycznych, rozkładu zajęć w semestrach. Wartości godzinowe i punkty ECTS w kolumnach są zsumowane. Jednakże sumaryczna liczba godzin na studiach stacjonarnych (2360) zawiera również 770 godzin zajęć praktycznych bez kontaktu nauczyciela akademickiego. Faktyczny wymiar zajęć prowadzonych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami wynosi więc **1590 godzin**, którym Uczelnia nie przypisała w raporcie samooceny ani w żadnym dokumencie, który by okazano ZO w trakcie wizytacji, punktów ECTS i **nie wypełniła tym samym wymogu określonego w § 5.1 ust.6 rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.**

Zdaniem ZO liczba 1590 godzin, przewidziana planem studiów obowiązującym od roku akademickiego 2013/2014, do realizacji zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami na studiach stacjonarnych, jest niewystarczająca do osiągnięcia zaprogramowanych efektów kształcenia oraz program studiów stacjonarnych nie spełnia wymogu definicyjnego studiów stacjonarnych zawartego w przepisie art. 2.1.pkt. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.05.164.1365).

W programie studiów I stopnia wyodrębniono 3 moduły kształcenia: moduł przedmiotów kształcenia podstawowego – 65 punktów ECTS; moduł przedmiotów kierunkowych – 53 punkty ECTS; moduł przedmiotów do wyboru – 66 punktów ECTS. Na studiach I stopnia student ma prawo wyboru przedmiotów kształcenia o wartości 33,6% całkowitej punktacji ECTS w postaci modułów kształcenia do wyboru.

W ocenie ZO sekwencja przedmiotów w modułach i semestrach jest prawidłowa i zapewnia ciągłość kształcenia na kierunku oraz postęp w indywidualnym rozwoju studenta. Moduły do wyboru pozwalają na specjalizację kształcenia w jego oferowanych formach.

ZO stwierdza, że program studiów na kierunku bezpieczeństwo narodowe, w cyklu kształcenia rozpoczętym w roku akademickim **2014/2015**, na poziomie I stopnia, o **profilu praktycznym** ma opracowany plan studiów w wymiarze 6 semestrów i 2360 godzin. Studenci, realizując program kształcenia, uzyskują 196 punktów ECTS, według deklaracji władz Uczelni w raporcie samooceny (załącznik t.1, s. 121). Niemniej, dane przedstawione w tabeli Plan studiów na s.154 wskazują, iż Uczelnia do 196 punktów ECTS dolicza jeszcze 12 za praktyki, czyli razem 208 punktów ECTS, pomimo że wcześniej ta liczba punktów za praktyki została już uwzględniona. Dodatkowym problemem jest fakt, że ZO podliczając dane dotyczące punktów ECTS w tabeli plan studiów na s.154 uzyskał sumę 217 punktów ECTS.

Zdaniem ZO władze Uczelni, opracowując oceniany program kształcenia, o profilu praktycznym, obowiązujący od roku akademickiego 2014/2015, utraciła kontrolę nad procesem budowania punktacji ECTS w planie studiów i niekonsekwentnie określiły liczbę punktów ECTS, która jest jednym z podstawowych parametrów określających zaprogramowany wysiłek studenta.

Uczelnia opracowując program studiów sporządziła plan studiów w postaci tabelarycznej zawierający kolumny: przedmiotów, godzin dydaktycznych, rozkładu zajęć w semestrach. Wartości godzinowe i punkty ECTS w kolumnach są zsumowane. Jednakże sumaryczna liczba godzin na studiach stacjonarnych (2360) zawiera również 770 godzin zajęć praktycznych bez kontaktu nauczyciela akademickiego. Faktyczny wymiar zajęć prowadzonych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami wynosi więc **1590 godzin**, którym Uczelnia przypisała w raporcie samooceny **132 punkty ECTS** (załącznik t.1, s. 122).

Zdaniem ZO przypisana liczba 132 punktów ECTS za zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego ze studentami jest bezpodstawnie wysoka i Uczelnia nie wypełniła poprawnie wymogu określonego w § 5.1 ust.6 rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Zdaniem ZO liczba 1590 godzin, przewidziana planem studiów obowiązującym od roku akademickiego 2014/2015, do realizacji zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami na studiach stacjonarnych, powoduje, że program studiów stacjonarnych nie spełnia wymogu definicyjnego studiów stacjonarnych zawartego w przepisie art. 2.1.pkt. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.05.164.1365) oraz może być niewystarczająca do osiągnięcia zaprogramowanych efektów kształcenia.

W programie studiów I stopnia wyodrębniono 4 grupy przedmiotów/moduły kształcenia: przedmioty kształcenia podstawowego – 65 punktów ECTS; przedmioty kierunkowe – 53 punkty ECTS; przedmioty kierunkowe – fakultet (do wyboru) – 21 punktów ECTS oraz przedmioty specjalnościowe – 78 punktów ECTS. Na studiach I stopnia student ma prawo wyboru przedmiotów kształcenia o wartości 50,5% (99 punktów) całkowitej punktacji ECTS w postaci modułu kształcenia do wyboru oraz modułu specjalnościowego.

Dokonany przez ZO ogląd sylabusów pierwszego roku studiów I stopnia, o profilu praktycznym na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* (edycji 2014/2015) wykazał, że do planowania przyjęto przelicznik 1 punktu ECTS za 25 godzin zaangażowania studenta.

W ocenie ZO sekwencja przedmiotów w modułach i semestrach jest prawidłowa i zapewnia ciągłość kształcenia na kierunku oraz postęp w indywidualnym rozwoju studenta. Moduły do wyboru pozwalają na specjalizację kształcenia w jego oferowanych formach.

ZO zaleca gruntowne przeliczenie i skorygowanie sposobu naliczania ilości godzin zaangażowania studenta w proces kształcenia i powtórne przeanalizowanie sumarycznej ilości punktów ECTS.

Na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe studenci odbywają obowiązkową praktykę zawodową w wymiarze 180 godzin praktyki studenckiej na profilu ogólnoakademickim, natomiast na profilu praktycznym w wymiarze 360 godzin. Uczelnia zapewnia studentom możliwość realizacji praktyk studenckich na podstawie skierowania do zakładu pracy lub realizacji praktyki w dowolnym zakładzie na podstawie porozumienia o organizacji i prowadzeniu praktyk. Studenci mogą zostać zwolnieni z praktyki studenckiej na podstawie pracy zawodowej lub odbytego wcześniej stażu. Rozliczenie studentów z odbytej praktyki studenckiej odbywa się w oparciu o dzienniczek praktyki zawodowej oraz zaświadczenie o jej odbyciu. Zaliczenia praktyk dokonuje opiekun praktyk z ramienia Uczelni na podstawie opinii opiekuna z ramienia instytucji oraz przedłożonego Dziennika

Praktyk Zawodowych. Studentów podczas praktyk zawodowych obowiązuje przyjęty w 2011 roku *Regulamin Studenckich Praktyk Zawodowych* obowiązujący w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Gliwicach. Organizacja praktyk, oraz sposób rozliczania z praktyk studenci oceniają pozytywnie, ich zdaniem czas realizacji praktyk zawodowych pozwala na uzyskanie odpowiednich umiejętności.

ZO analizował spójność **programu i wymiaru praktyk zawodowych** studentów, terminu ich realizacji, doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Praktyki zawodowe studenci odbywają w instytucjach związanych z szeroko pojętym obszarem bezpieczeństwa państwa wywodzącymi się zarówno z administracji rządowej oraz samorządowej jak i instytucji z nimi współpracujących. Wymaganym miejscem odbycia praktyki (wykaz obejmuje 53 podmioty) są instytucje administracji rządowej (jednostki wojskowe, urzędy, straż graniczna, straż pożarna itp.) oraz w podmiotach samorządowych (urzędy gminy, starostwa powiatowe, urzędy marszałkowskie, komisariaty policji), organizacje i instytucje współpracujące z instytucjami i urzędami samorządu terytorialnego, w tym organizacje pozarządowe (NGO), firmy, kancelarie, szkoły, i stowarzyszenia. W trakcie praktyki studenci zapoznają się z pracą i funkcjonowaniem instytucji w sposób teoretyczny i praktyczny, tj. podejmując konkretne działania i wykonując czynności w ramach powierzonych im zadań i kompetencji. Praktyka zawodowa jest również ważnym czynnikiem kształtowania postaw i cech osobowości niezbędnych do wykonywania zawodu pracownika administracji publicznej i ról animatorów życia społecznego. Te funkcje praktyki – poznawcza, kształcąca i wychowawcza – istotnie uzupełniają jej wiodącą funkcję praktyczną. Realizacja praktyk odbywa się na podstawie umów zawieranych pomiędzy Uczelnią, a stroną przyjmującą praktykanta oraz stosownych skierowań.

W ocenie ZO charakter podmiotów przyjmujących studentów do odbycia praktyk zawodowych może gwarantować uzyskanie dużej wiedzy i umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych studentom kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* oraz sprzyjać ich konkurencyjności na rynku pracy. Praktyka zawodowa może umożliwić studentom skuteczne i praktyczne przygotowanie do podjęcia i wykonywania pracy w instytucjach samorządowych, NGO i innych placówkach działających w obszarze przestrzeni publicznej.

Zdaniem ZO wprowadzie Uczelnia przygotowała sylabusy dla praktyk zawodowych, w których określiła efekty kształcenia zaprogramowane do osiągnięcia przez studenta w trakcie odbywania praktyki, jednak brak jest konsekwentnych działań zorientowanych na poinformowanie podmiotu przyjmującego studenta na praktyki o tych efektach oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie tych efektów w trakcie praktyk.

W związku z powyższymi uwagami ZO uznaje system kształcenia **za niewystarczająco spójny** w relacji między zaprogramowanymi efektami kształcenia dla kierunku a programem praktyk, efektami określonymi dla tych praktyk oraz sposobami weryfikacji tych efektów.

W opinii ZO **organizacja procesu kształcenia** jako całości budzi pewne zastrzeżenia. Jak stwierdzono wcześniej, proces kształcenia na kierunku zapewnia, w zasadzie, osiągnięcie celów i szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych modułów kształcenia (przedmiotów, grup przedmiotów), z zastrzeżeniem dla praktyk

zawodowych. Ma miejsce wadliwe obliczanie liczby punktów ECTS i niewystarczająca wymiar zajęć kontaktowych na studiach stacjonarnych.

ZO stwierdza, iż od początku prowadzenia kierunku (od 2010 roku) niemalże w cyklu rocznym zmieniano program (nie zawsze z przyczyn zależnych od uczelni) co skutkowało jego „rozchwianiem”. W 2010 roku w chwili uruchomienia kierunku *bezpieczeństwo narodowe* posiłkowano się standardami kształcenia. Następnie budowano programy kształcenia w oparciu o wytyczne wynikające z Krajowych Ram Kształcenia. Czyniąc to początkowo w ramach profilu ogólnoakademickiego, a następnie praktycznego, który po roku doznał kolejnej korekty. Co prawda pozytywnie należy ocenić wysiłki Uczelni poczynione dla transpozycji treści programowych przy wymuszonej nowelizacją ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym zmianie profilu nauczania w postaci wspomnianych już uprzednio wydanych w 2013 roku przez Rektora WSB wytycznych pt. Profil praktyczny prowadzonych kierunków. Szkoda tylko, że w praktyce nie są one do końca realizowane. Przykładowo w §2. ww. wytycznych stwierdza się, że „Profil praktyczny jest realizowany w Uczelni poprzez: 1) moduł zajęć praktycznych, a w nim zwłaszcza specjalnościowe...”. Natomiast w otrzymanym przez ZO Raporcie samooceny (WSS w Gliwicach, dla kierunku studiów *Bezpieczeństwo narodowe*, studia pierwszego stopnia) nadal padają słowa, iż „Kształcenie na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* obejmuje następujące segmenty: A. Moduł przedmiotów kształcenia podstawowego, B. Moduł przedmiotów kształcenia kierunkowego oraz C. Moduł przedmiotów do wyboru” (s. 12 RS). Podczas gdy dopiero program kształcenia edycji 2014 spełnia te wymagania.

Trudno mówić o zbilansowaniu programu kształcenia, jeżeli ciągle dokonuje się poważnych zmian, co odbija się na wadliwym szacowaniu sumarycznego wysiłku studenta, wyrażonego całkowitą liczbą punktów ECTS za program studiów. ZO stwierdził to podczas oglądu przedłożonych trzech programów kształcenia: Program studiów edycja 2012 (profil ogólnoakademicki) – załącznik nr 1, tom drugi Raportu samooceny, Program studiów edycja 2013 (profil praktyczny) załącznik nr 2, tom drugi Raportu samooceny, Program studiów edycja 2014 (profil praktyczny załącznik 8 tom pierwszy RS oraz Sylabusów (edycja październik 2014) - załączniki nr 3 i 4, tom drugi Raportu samooceny.

W opinii studentów sekwencja przedmiotów została dobrze dobrana i pozwala na stopniowe rozszerzanie wiedzy oraz zdobywanie kolejnych efektów kształcenia. Studenci zwrócili uwagę na dobrze ułożone plany studiów, w których nie występuje powtarzanie treści na różnych przedmiotach oraz nie występuje konieczność posiadania wiedzy, której zdobycie nie było dotychczas możliwe w trakcie realizacji procesu kształcenia. Ponadto studenci oceniają pozytywnie kadrę dydaktyczną dokładnie realizującą materiał zapisany w sylabusach, która również na prośbę studentów rozszerza zakres poruszanej tematyki lub w razie potrzeby dokonuje przypomnienia materiału niezbędnego w realizacji przedmiotu.

Zdaniem ZO proces kształcenia nie jest poprawnie zorganizowany w świetle wymagań systemu ECTS. Występuje wprawdzie prawidłowa sekwencja przedmiotów i modułów określonych w planie i programie studiów, co może sprzyjać osiągnięciu założonych efektów kształcenia, ale nakład pracy studenta został oceniony nieprawidłowo. W związku z czym nie można było zweryfikować wymiaru godzinowego programu kształcenia na studiach stacjonarnych, na poziomie studiów pierwszego stopnia, w zakresie spełnienia wymogu realizacji co najmniej połowy programu kształcenia w formie zajęć zapewniających bezpośredni kontakt studentów z nauczycielami akademickimi.

ZO analizował rozwiązania w zakresie **indywidualizacji procesu kształcenia**, wynikające z Regulaminu studiów (§21 i 22), w tym kształcenia studentów niepełnosprawnych (§21 ust. 8 pkt. 4). Regulamin studiów przewiduje indywidualny plan studiów i program kształcenia oraz indywidualną organizację studiów. Studenci w uzasadnionych przypadkach mogą studiować w trybie Indywidualnego Programu Studiów (IPS) oraz Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* prowadzonym przez Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach, według Indywidualnej Organizacji Studiów studiuje obecnie 4 osoby.

W Uczelni wdrożony jest system międzynarodowej mobilności studentów ERASMUS. W ramach programu ERASMUS PLUS studenci mogą zrealizować część swojego programu studiów na Uczelni w innym kraju biorącym udział w programie. Pobyt w zagranicznej Uczelni może trwać od 3 do 12 miesięcy w obrębie tego samego roku akademickiego. Obecnie Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu ma podpisane porozumienia o wymianie studentów z 27 Uczelniami europejskimi.

Studenci **niepełnosprawni** (aktualnie studiuje na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* jedna osoba z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności w tym ograniczeniami ruchowymi), poza dostosowaniem bazy, mają do dyspozycji IOS. Do ich możliwości percepcyjnych i ruchowych dobiera się treści kształcenia i modyfikuje formy zaliczeń na poszczególnych przedmiotach.

W celu zwiększenia zakresu pomocy dla studentów z niepełnosprawnością Uczelnia wprowadziła ankietę potrzeb osób niepełnosprawnych oraz złożyła zamówienie na sprzęt specjalistyczny z uzyskanej dotacji w roku 2014 na zadania związane ze stwarzaniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia.

W Uczelni nie działa Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, opiekę nad studentami z niepełnosprawnościami sprawuje Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych.

Studenci obecni na spotkaniu ZO PKA posiadają wiedzę na temat możliwości indywidualizacji programów kształcenia oraz korzystają z nich, m.in. w celu połączenia pracy zawodowej z obowiązkami na Uczelni.

W ocenie ZO Wydział stosuje właściwe rozwiązania w zakresie indywidualizacji procesu kształcenia studentów, wybitnie zdolnych, studentów którzy podlegają dodatkowym obciążeniom lub studentów niepełnosprawnych oferując, poza dostosowaniem bazy dydaktycznej, indywidualny program studiów oraz indywidualną organizację studiów (ZO stwierdził, że jedyny student kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* o orzeczonej niepełnosprawności nie skorzystał z tego udogodnienia) dostosowując do ich możliwości percepcyjnych i ruchowych treści kształcenia i modyfikując formy zaliczeń na poszczególnych przedmiotach oraz indywidualną pracę naukową dla studentów utalentowanych (potwierdza to lista publikacji indywidualnych studentów obejmująca w roku 2010 7 publikacji siedmiorga studentów, w roku 2012 4 publikacji czworga studentów, w roku 2013 trzech publikacji dwojga studentów oraz w roku 2014 10 publikacji siedmiorga studentów).

Zgodnie z § 17. „Regulaminu studiów” (Poznań 2011) pkt. 1., rok akademicki trwa od pierwszego października do trzydziestego września następnego roku, jednakże (pkt. 2 wspomnianego regulaminu) w uzasadnionych przypadkach zajęcia dydaktyczne mogą rozpoczynać się z dniem pierwszego września. Kalendarz roku akademickiego w WSB w Poznaniu (Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach) zgodnie z informacjami zawartymi w „Informatorze dla studentów Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach” przewiduje,

iż semestr zimowy roku akademickiego 2014/2015 trwał od 12.09.2014 do 08.02.2015 (semestr letni zaplanowano w dniach 21.02.2015 – 28.06.2015). Zgodnie z pkt. 3. wspomnianego powyżej Regulaminu studiów Rektor ogłasza szczegółową - zgodnie z § 20. ww. regulaminu - na miesiąc przed jego rozpoczęciem - organizację roku akademickiego, a w szczególności terminy: prowadzenia zajęć w ramach semestru, sesji egzaminacyjnych, wakacji i przerw w nauce. *Kształcenie w formie niestacjonarnej realizowane jest w formie dwudniowych zjazdów (sobota, niedziela) dwa lub trzy razy w miesiącu po 20-24 godziny zajęć dydaktycznych w ramach zjazdu* (Raport Samooceny s. 19).

Jak stwierdził ZO, zjazdów (w ramach wizytowanego kierunku Bezpieczeństwo narodowe) w miesiącu wrześniu 2014 roku zaplanowano dwa (dla studentów III – 13-14 i 20-21 oraz V semestru studiów – 13-14 i 27-28). W październiku miały miejsce następujące zjazdy w terminach: 18-19 i 25-26 dla studentów I i III semestru studiów oraz jeden dla studentów V semestru studiów – 25-26). W listopadzie zaplanowano 3 zjazdy (15-16, 22-23 i 29-30) dla studentów I semestru studiów oraz po dwa zjazdy dla studentów III i V semestru. Grudzień to po dwa zjazdy (w różnych terminach dla studentów wspomnianych semestrów. W styczniu 2015 roku zaplanowano 4 zjazdy dla studentów I semestru (10-11, 17-18, 24-24, 31-01 luty). Studenci III i V semestru mieli odpowiednio po 2 (10-11 i 24-25) lub 3 (10-11, 17-18 i 31-01 luty) zjazdy. W miesiącu lutym miał miejsce jeden zjazd studentów III semestru studiów (07-08).

Sumarycznie studenci I, III i V semestru studiów mieli odpowiednio 11, 12 i 11 zjazdów z odpowiednio 188, 254 i 220 godzinami zajęć.

ZO nie wnosi uwag do organizacji procesu dydaktycznego zjazdów oraz obciążenia studentów. Planujący zastosowali się do podstawowej zasady planowania w pierwszej kolejności wykładów, a następnie ćwiczeń. Ich procentowy udział jest odzwierciedleniem planu studiów.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość;

ZO dokonał oceny czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Oceny dokonano analizując treści kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia, matrycy efektów i modułów kształcenia, programu studiów oraz sylabusów przedmiotów.

ZO uznaje, że programy kształcenia będące przedmiotem oceny zawierają prawidłowo dobrane treści kształcenia, adekwatne do zakładanych kierunkowych efektów kształcenia formy zajęć dydaktycznych i odpowiednie metody kształcenia w ramach przedmiotów. Może to sprzyjać osiągnięciu efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu, w tym przedmiotów do wyboru, danego poziomu studiów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ – częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Organizacja procesu kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla poziomu studiów I stopnia opracowanego wg wymogów KRK jest nie do końca właściwa w kontekście zakładanych celów i efektów kształcenia, punktacji ECTS i osiągania efektów zaprogramowanych dla praktyk zawodowych. Programy kształcenia zawierają

niekonsekwentne oszacowanie nakładu pracy studentów za okres studiów wyrażone w różnej liczbie punktów ECTS, w różnych częściach programu i planu studiów. Niewystarczająca jest ponadto na studiach stacjonarnych liczba godzin zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami. Niekonsekwentna jest procedura osiągania i poświadczania efektów zaprogramowanych dla praktyk zawodowych.

- 2) Rozkład kierunkowych efektów kształcenia na moduły na poziomie studiów pierwszego stopnia, w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest merytorycznie racjonalny i uwarunkowany specyfiką treści i metodyki kształcenia przedmiotów wykładanych w ramach modułów specjalnościowych. Wszystkie efekty modułowe utrzymują merytoryczną więź z efektami kierunkowymi. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą w miarę spójną całość, ale muszą być bezwzględnie zweryfikowane pod kątem obciążenia pracą studentów.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

- 1) *Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu;*

Według danych przedstawionych w dostępnych dokumentach, Uczelnia zatrudnia 32 pracowników prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku studiów. Z tego dla 19. Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, a dla 13. dodatkowe miejsce pracy. Ponadto Uczelnia zatrudnia na umowę o dzieło 30 pracowników.

Kwalifikacje zatrudnionych pracowników mieszczą się w obszarze nauk społecznych i w obszarze nauk humanistycznych. Dla przykładu, spośród pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, reprezentują oni następujące dyscypliny nauki: nauki o bezpieczeństwie i nauki o obronności – 6, nauki o polityce – 3, prawo – 2, pedagogika – 7, psychologia – 3, nauki o zarządzaniu – 2, dydaktyka – 1, komunikacja społeczna – 1, filozofia – 1, nauki o administracji – 1. Natomiast spośród pracowników zatrudnionych na umowę o dzieło, reprezentują oni następujące dyscypliny nauki: prawo – 8, pedagogika – 2, geografia – 2, nauki o polityce – 2, nauki o obronności i nauki o bezpieczeństwie (dawne nauki wojskowe) – 5, zarządzanie – 1, filozofia – 1, historia – 1.

Tytuł lub		Liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia						
Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi				dodatkowe miejsce pracy		Liczba pracowników nie będących nauczycielami akademickimi ³
		podstawowe miejsce pracy		z tego:				
		ogółem	prowadzący zajęcia na danym kierunku	z tego:		w pełnym wymiarze czasu pracy ⁴	w niepełnym wymiarze czasu pracy	
				stanowiący minimum kadrowe				
Profesor	1	0 (0)	0	0	1 (0)	0		
Doktor hab.	9	3 (2)	3	2	6 (1)	0		
Doktor	17	11 (5)	8	5	6 (2)	0		
Pozostali	5	5 (0)	4	0	0 (0)	0		
Razem:	32	19 (7)	15	7	13 (3)	0	4 (4)	
Ogółem	z tego reprezentujących							
	obszar nauk społecznych						obszar nauk medycznych	
	dziedzina nauk społecznych				dziedzina nauk prawnych	dziedzina nauk ekonomicznych	dziedzina nauk medycznych	
	nauki o n. obronności/ nauki o bezpieczeństwie	nauki o polityce	pedagogika	psychologia	prawo	nauki o zarządzaniu	medycyna	
Studia I stopnia								
• prof.	1	0 (0) ⁵	0 (0)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	
• dr hab.	5	4 (3)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
• dr	14	3 (3)	1 (1)	5 (0)	2 (0)	1 (1)	1 (1)	
• mgr	4							

Z przedstawionego zestawienia wynika, że liczba pracowników naukowo-dydaktycznych zaangażowanych w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu (w przyporządkowaniu jednoobszarowym i dwuobszarowym). Warto

³ W nawiasie należy podać liczbę osób uczestniczących w procesie dydaktycznym na ocenianym kierunku.

⁴ W nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego ocenionego kierunku.

⁵ W nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego ocenianego kierunku.

zaznaczyć, że część z nich ma znaczące doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, co jest istotne dla studiów o profilu praktycznym.

- 2) *dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów;*

Dorobek naukowy (badania naukowe, publikacje), zdecydowanej większości pracowników dydaktyczno-naukowych zaliczanych do minimum kadrowego, obejmuje problematykę mieszczącą się w dziedzinach nauk do których przyporządkowano oceniany kierunek studiów. Kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, oraz doświadczenie praktyczne zdobyte w pracy zawodowej poza Uczelnią są związane z ocenianym kierunkiem studiów o profilu praktycznym, i są adekwatne do realizowanego programu oraz zakładanych efektów kształcenia (przyporządkowanych przedmiotów). Tylko w jednym przypadku pracownika dydaktyczno-naukowego wskazanego do minimum kadrowego wystąpiła daleko idąca rozbieżność.

Przy ocenie zasobów kadrowych wzięto pod uwagę, że program kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o **profilu ogólnoakademickim** (edycja 2012) i o **profilu praktycznym** (edycja 2013) zawierają efekty kształcenia przyporządkowane do obszaru **nauk społecznych**, w dziedzinach: nauk **społecznych**, **nauk ekonomicznych** i **nauk prawnych**, w dyscyplinach: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce, nauki o zarządzaniu, prawo. Z kolei program kształcenia o **profilu praktycznym** (edycja 2014) zawiera efekty kształcenia przyporządkowane do obszarów: **nauk społecznych**, **nauk humanistycznych**, w dziedzinach: nauk społecznych, nauk ekonomicznych, nauk prawnych i **nauk humanistycznych**, w dyscyplinach: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce, nauki o zarządzaniu, prawo, **historia**.

Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek i doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Zespół oceniający nie rozpatrywał minimum kadrowego pod kątem §12 ust. 4 rozporządzenia z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 9 października 2014 r. poz. 1370), gdyż nie są prowadzone studia o profilu ogólnoakademickim na I i II roku studiów (są tylko na III roku). Jednocześnie Rektor Uczelni oświadczył, że nie zamierza dokonywać wznowienia naboru na studia o tym profilu. Na tej podstawie minimum kadrowe określone jest w oparciu o przepisy dotychczas obowiązującego rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Obwieszczenie ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 9

października 2013r.; Dz. U. z 28 stycznia 2014 r. poz. 131). Zgodnie z § 13 ust. 4 ww. rozporządzenia jeżeli podstawowa jednostka organizacyjna uczelni prowadzi kierunek studiów o profilu ogólnoakademickim i praktycznym, to minimum kadrowe dla tego kierunku studiów powinno spełniać warunki minimum kadrowego kierunku o profilu ogólnoakademickim.

Zgodnie z Raportem samooceny do minimum kadrowego kierunku „bezpieczeństwo narodowe” Uczelnia zgłosiła 10 nauczycieli akademickich, w tym 3 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Trzech samodzielnych pracowników naukowo-badawczych i czterech nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora wskazano w obszarze i dziedzinie nauk społecznych, z tego po trzech w dyscyplinie nauki o obronności (nauki o bezpieczeństwie), a jeden nauczyciel akademicki w dyscyplinie nauki o polityce. Pozostałych trzech nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora wskazano w innych dziedzinach i dyscyplinach. I tak, jeden w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo, jeden w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, a jeden w obszarze i dziedzinie nauk medycznych w dyscyplinie medycyna.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty potwierdzające uzyskanie stopni i tytułów naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

W wyniku weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki §13 ust. 1 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów.

Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na stwierdzenie, iż wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

Jednocześnie z powyższej tabeli wynika, że został wskazany pracownik dydaktyczno-naukowy ze stopniem doktora reprezentujący obszar i dziedzinę nauk medycznych w dyscyplinie medycyna, do których nie został przyporządkowany oceniany kierunek studiów, ani efekty kształcenia. Fakt ten powoduje niezaliczenie tego pracownika dydaktyczno-naukowy do minimum kadrowego.

Z formalnego punktu widzenia, liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wskazanych do minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na ocenianym kierunku „bezpieczeństwo narodowe” spełnia wymagania określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia z dnia 5 października 2011r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 15 listopada 2011 r. poz. 1445, z późn. zm.), zgodnie z którym minimum kadrowe powinno stanowić co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli

akademickich posiadających stopień naukowy doktora ale tylko w doniesieniu do programów kształcenia edycja 2012/2013 – profil ogólnie akademicki i 2013/2014 –profil praktyczny.

Biorąc pod uwagę przyporządkowanie (przez Wydział) w edycji 2014/2015 (inaczej niż w poprzednich edycjach) kierunku studiów do obszaru nauk społecznych i nauk humanistycznych oraz do dziedzin: nauki społeczne, nauki ekonomiczne, nauki prawne i nauki humanistyczne (Raport samooceny, s. 2), należy zauważyć, że nie wskazano w składzie minimum kadrowego żadnego przedstawiciela z obszaru i dziedziny nauk humanistycznych (w dyscyplinie historia). Ponadto, z Raportu wynika, że efekty kształcenia odnoszą się do dyscyplin naukowych: nauki o bezpieczeństwie, nauki o obronności, nauki o polityce, nauki o zarządzaniu, prawo, historia. Analiza efektów kształcenia (Załącznik 1 do Raportu samooceny, ss. 85-87) potwierdza to.

Zatem zdaniem ZO należy przyjąć, że struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych zaliczanych do minimum kadrowego w programie kształcenia obowiązującym od roku akademickiego 2014/15 nie spełnia wymogu (wynikającego z §12 ust. 3 ww. rozporządzenia) reprezentowania w minimum kadrowym każdego obszaru, do którego przyporządkowano kierunek studiów.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów jest określony w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131). Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku wynosi 1:48 (9:426), przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1 : 160.

Poważne zastrzeżenia budzi prawidłowości **obsady zajęć dydaktycznych** z poszczególnych przedmiotów, zarówno w grupie nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego, jak i pozostałych grupach (nauczycieli akademickich zatrudnionych na umowę o pracę i na umowę o dzieło) prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów. W kilku przypadkach stwierdzono niezgodność obszarów wiedzy, dziedzin nauki i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów. Dla przykładu: *Wychowanie fizyczne* (12 godz. wykładu, w sylabusie jest 16) przyporządkowano osobie nie mającej ani dorobku ani doświadczenia w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej; *Podstawy ruchu drogowego* (18 godz. wykładu) przyporządkowano osobie nie mającej ani dorobku ani doświadczenia w zakresie inżynierii ruchu drogowego; *Bezpieczeństwo wewnętrzne* (18 godz. wykładu) przyporządkowano osobie nie mającej ani dorobku ani doświadczenia w dziedzinie nauk społecznych i dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie (w zakresie teorii bezpieczeństwa i zarządzania bezpieczeństwem); *Bezpieczeństwo i higiena pracy z elementami ergonomii* (12 godz. wykładu) przyporządkowano osobie nie mającej ani dorobku ani doświadczenia w zakresie tematyki ujętej w treściach kształcenia; *Prawne podstawy bezpieczeństwa* (36 godz. wykładu), *Prawo antyterrorystyczne w Polsce i na świecie* (18 godz. wykładu) oraz *Rozpoznawanie i zapobieganie zagrożeniom terrorystycznym* (8 godz. wykładu) przyporządkowano osobie nie mającej ani dorobku ani doświadczenia w dziedzinie nauk prawnych i dyscyplinie prawo lub nauki o administracji, czy nauki o bezpieczeństwie lub obronności. Na jeszcze

większą skalę te nieprawidłowości stwierdzono wśród nauczycieli akademickich spoza minimum kadrowego. Dla przykładu: *System bezpieczeństwa narodowego* (wykład), *Taktyka i zasady działań terrorystów* (wykład), *Antyterroryzm* (wykład) - przyporządkowano osobom niemającym ani przygotowania teoretycznego ani doświadczenia w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie lub obronności; *Filozofia* (wykład) przyporządkowano literaturoznawcy; *Terroryzm międzynarodowy* (ćwiczenia) i *Cyberterroryzm* (ćwiczenia) przyporządkowano pedagogowi w zakresie resocjalizacji; *Logistyka w sytuacjach kryzysowych* (ćwiczenia) przyporządkowano politologowi; *Organizacja i zarządzanie* (ćwiczenia) i *Zarządzanie bezpieczeństwem państwa* (ćwiczenia) przyporządkowano mgr. dziennikarstwa i komunikacji społecznej; *Międzynarodowe stosunki wojskowe* (ćwiczenia) przyporządkowano mgr. w zakresie polityki społecznej.

Jako niedociągnięcie należy uznać powierzanie magistróm prowadzenie zajęć w formie wykładów, co może ograniczyć możliwość uzyskania pożądanych efektów kształcenia, jeśli się zważy, że z przedstawionych informacji nie jest to uzasadnione zdobytym wykształceniem lub doświadczeniem zawodowym. Dla przykładu: *Ocena ryzyka zawodowego*, *Zasady użycia broni palnej* (prowadzi mgr prawa). W trakcie wizytacji Zespół wizytujący poprosił o przedstawienie uchwały Rady z wykazem magistrów dopuszczonych do prowadzenia wykładów. Dziekanat przedłożył Uchwałę nr 09/2013 Rady Wydziału z dnia 18 listopada 2013r., która upoważnia Dziekana do wyrażenia zgody na prowadzenie, w wyjątkowych przypadkach, wykładów przez doświadczonych nauczycieli akademickich nieposiadających stopnia naukowego. Nie przedstawiono imiennej listy osób.

Na podstawie analizy i oceny treści zawartych informacji w przedstawionej dokumentacji oraz uzyskanych informacji w czasie wizytacji Zespół wizytujący stwierdził, że spośród 10 pracowników dydaktyczno-naukowych wskazanych do minimum kadrowego na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* trzech samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych i sześciu nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora (razem dziewięciu) spełnia wymagania kadrowe właściwe dla danego kierunku i poziomu kształcenia ujęte w §§ 12, 13 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445, a jeden nauczycieli dydaktyczno-naukowych ze stopniem doktora nie spełnia tych warunków.

Tym samym zdaniem ZO Wydział spełnia warunek określony w §14 ust. 1 ww. rozporządzenia.

(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena)

Ze względu na termin przeprowadzanej wizytacji i plan zajęć hospitacji podlegały tylko jedno zajęcia prowadzone na studiach niestacjonarnych z jednego przedmiotu. Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych jest pozytywna.

Z analizy danych dotyczących składu minimum kadrowego na wizytowanym kierunku z okresu ostatnich 4 lat, tj. 2011/2012-2014/2015 wynika, że 7 spośród nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego w bieżącym roku akademickim było zaliczonych do minimum tego kierunku w roku akademickim 2013/2014, 5 – w roku akademickim 2012/2013 oraz 4 w roku akademickim 2011/2012. Na tej podstawie można przyjąć, że **stabilność minimum** kadrowego na ocenianym kierunku jest dość wysoka.

- 3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą;

Polityka kadrowa na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* koncentruje się na następujących obszarach:

1. Troska o rozwój własnej kadry Uczelni poprzez włączanie poszczególnych pracowników w działalność naukową katedr oraz system dofinansowania prac doktorskich i habilitacyjnych.
2. Prowadzenie systemu oceny parametrycznej dorobku nauczycieli akademickich, jako czynnika motywującego do aktywności naukowej.
3. Pozyskiwanie kadry z innych ośrodków akademickich w Polsce i za granicą.

Na podstawie analizy umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe są zatrudnieni w Uczelni od kilku lat, a niemal wszystkie umowy o pracę są zawarte na czas nieokreślony. Dla większości nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy.

Uczelnia dba o stały **rozwój kadry naukowo-dydaktycznej** i nieustannie ją aktywizuje poprzez szereg kompleksowych działań, do których można zaliczyć między innymi: udzielanie urlopów naukowych; umożliwienie łączenia obowiązków nie tylko zawodowych i naukowych, ale również osobistych; nagradzanie i wyróżnianie najlepszych pracowników podczas oficjalnych uroczystości uczelnianych, zachęcanie kadry do udziału w licznych konferencjach naukowych (wewnętrznych i zewnętrznych) i publikowania w Wydawnictwie Uczelni, m. in. w „Przeglądzie Naukowo-Metodycznym. Edukacja dla Bezpieczeństwa”, czy też w monografiach naukowych.

To, co jest charakterystyczne dla działalności Uczelni, to indywidualne podejście do rozwoju naukowego pracowników, z czym wiąże się każdorazowe analizowanie najlepszego rozwiązania dla poszczególnych osób, które pozwala na dokładne zaplanowanie, zorganizowanie i motywowanie pracowników do rozwoju zgodnego z ich zainteresowaniami, możliwościami i potrzebami. Ten aspekt jest bardzo doceniany przez pracowników Uczelni, którzy podkreślają motywacyjność przedsięwzięć podejmowanych przez Uczelnię w tym aspekcie. Bardzo ważnym elementem mobilizującym kadrę naukowo-dydaktyczną jest pokrywanie przez Uczelnię kosztów związanych z jej rozwojem. Uczelnia sfinansowała w 2013r. jeden przewód doktorski pracownika dydaktycznego prowadzącego zajęcia na ocenianym kierunku, a w 2014r. sfinansowała studia doktorskie dwóch pracowników Wydziału.

W ramach systemu wspierania rozwoju własnej kadry Uczelnia przeznaczyła w 2014 roku na działalność naukową i badawczo-wdrożeniową wszystkich jednostek 211.000 zł, a w roku 2013 – 190 000 zł., z tego na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach odpowiednio: 52500 zł. i 30500 zł.

Dobór kadry do prowadzenia zajęć dydaktycznych jest obciążone niewystarczającym uwzględnieniem potrzeb programu kształcenia (głównie w zakresie możliwości realizacji założonych celów i efektów) na ocenianym kierunku *bezpieczeństwo narodowe* oraz reprezentowania dziedzin i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia. Nie sprzyja to rozwojowi ocenianego kierunku studiów.

Dobór obciążeń dydaktycznych jest nierównomierny i nie w pełni odpowiada kompetencjom oraz zainteresowaniom naukowo-badawczym części pracowników dydaktyczno-naukowych, co ogranicza możliwość pełnego osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Dla przykładu: jeden z samodzielnych pracowników dydaktyczno-naukowych realizuje ustawowe minimum pensum tylko w ramach proseminarium i seminarium dyplomowego (56 godz.), a inny - w ramach proseminarium i seminarium dyplomowego (52 godz.) oraz jeden przedmiot (8godz.). Obiektywną trudnością polityki kadrowej w tym zakresie jest to, że znaczna część kadry mieszka na stałe poza Gliwicami. Nie odnotowano (w tym zakresie) wiarygodnych i skutecznych procedur i kryteriów doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, ich przejrzystości i upowszechnienia, co rzutuje też na skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Nie odnotowano też znaczących osiągnięć w zakresie wymiany i współpracy realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi, poza podtrzymaniem podpisanych wcześniej porozumień między uczelniami (w tym zagranicznymi) o wymianie doświadczeń w zakresie programów kształcenia, badań naukowych, organizacji konferencji międzynarodowych i publikacji (na poziomie rektora, pełnomocnika rektora ds. współpracy międzynarodowej).

Żaden z pracowników naukowo-dydaktycznych ocenianego kierunku studiów nie uczestniczył w wymianie z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą. Odnotowano natomiast udział przedstawicieli uczelni i instytucji partnerskich w spotkaniach ze studentami i pracownikami wydziału z kierunku *bezpieczeństwo narodowe*: agent FBI, dowódca Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, szef Sztabu Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego, wykładowca psychologii kryminalnej w Zakładzie Zachowań i Nauk Społecznych Instytutu Psychologii Śledczej Uniwersytetu w Huddersfield. Innym przykładem możliwego kontaktu kadry ocenianego kierunku studiów z przedstawicielami uczelni i jednostek naukowo-badawczymi w kraju i za granicą są konferencje i sympozja naukowe.

Nauczyciele akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, przychylnie i realnie oceniali perspektywy rozwoju kierunku w kontekście misji i strategii Wydziału, wskazując na szanse upatrywane w oryginalności oferty edukacyjnej i szerokiej współpracy z lokalnym środowiskiem (interesariuszami).

(Załącznik nr 5. Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ - znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji częściowo zapewnia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu studiów, w tym, ze względu na rozbieżność dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego osób wskazanych do minimum kadrowego z przyporządkowaniem efektów kształcenia do obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych (§12 ust. 1 rozporządzenia z dnia 5 października 2011r. (Dz. U. z 15 listopada 2011 r. poz. 1445, z późn. zm.)).

- 2) Ze względu na niewłaściwe przyporządkowanie przedmiotów wykładowcom, dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe kadry, w tym tworzącej minimum kadrowe, są tylko częściowo adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia (§12 ust. 3 rozporządzenia z dnia 5 października 2011r. (Dz. U. z 15 listopada 2011 r. poz. 1445, z późn. zm.). Wydział spełnia wymagania ilościowe w zakresie minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów za wyjątkiem spełnienia wymogu reprezentowania w każdym obszarze nauk właściwym dla obszaru kształcenia wskazanego dla zaprogramowanych efektów kształcenia przynajmniej jednego nauczyciela akademickiego.
- 3) Polityka kadrowa i jej spójność częściowo zapewnia rozwoju ocenianego kierunku studiów ze względu na małą skuteczność procedur i kryteriów doboru i weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów (procedura WSZJK) oraz śladowy kontakt kadry z przedstawicielami uczelni i jednostek naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

W Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach studia są realizowane w obiekcie przy ulicy Gierymskiego 1, będącego jednocześnie jego siedzibą (pomieszczenia administracyjne) i przejściowo w obiekcie przy ul. Piłsudskiego 9.

Na terenie obiektów znajdują się sale dydaktyczne (wykładowe i ćwiczebne) przeznaczone dla studentów (razem obiekt może pomieścić około 450 osób), wyposażone w stoliki i krzesła, biurka dla wykładowców, tablice oraz sprzęt audiowizualny. Ponadto sale wyposażone są w rzutniki pisma i rzutniki multimedialne, dzięki czemu osoby o niepełnosprawności słuchu i/lub wzroku mogą bezproblemowo uczestniczyć w zajęciach oraz poznać treść wykładu.

Pomieszczenia dydaktyczne w obiektach są wyposażone w odpowiadający współczesnym wymagom sprzęt komputerowy z odpowiednim oprogramowaniem i zapewniający interaktywną komunikację ze studentami. Studenci mają zapewniony dostęp do komputerów i bezprzewodowego Internetu (Sala komputerowa nr 1 - 28,50 m², Sala komputerowa nr 2 - 28,50 m²).

Zdaniem ZO istotnym mankamentem infrastruktury dydaktycznej jest brak laboratoriów i pracowni specjalistycznych, czego na profilu praktycznym kształcenia studentów nie można pominąć. Władze Wydziału twierdzą, że ćwiczenia pozaaudytoryjne (zajęcia praktyczne) realizowane są (w właściwych do tematu) instytucjach. Jednak nie znalazło to potwierdzenia w planach zajęć.

Uczelnia podjęła działania na rzecz rozwiązania tego problemu w ramach realizacji projektów badawczych dofinansowanych ze środków UE (PO KL) i NCBiR oraz zwiększania zaangażowania potencjalnych pracodawców.

Ocena bazy dydaktycznej, rozpatrywana z punktu widzenia realizowanych praktyk zawodowych studentów, wypada korzystnie, gdyż instytucje w których się one odbywają, są właściwie dobrane. Praktyki na kierunku *bezpieczeństwo narodowe* o profilu ogólnoakademickim i o profilu praktycznym realizowane w instytucjach o profilu adekwatnym do prowadzonego kierunku i realizowanych specjalności studiów. Zapewnia to możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Filia Biblioteki w Gliwicach znajduje się w siedzibie Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach. Zbiory Filii Biblioteki stanowią bazę naukową oraz biblioteczną i są systematycznie powiększane poprzez zakupy, dary, wymianę międzybiblioteczną, a także uczelnianą działalność wydawniczą. Filia Biblioteki WSB w Gliwicach gromadzi wydawnictwa naukowe, popularnonaukowe, skrypty, podręczniki, wydawnictwa specjalistyczne, materiały informacyjne (także elektroniczne) oraz czasopisma. Zakupy dokonywane są ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki Wydziału i kierunku *bezpieczeństwo narodowe*. Filia Biblioteki WSB w Gliwicach gromadzi wydawnictwa zwarte, ciągłe i specjalne w zakresie dziedzin i dyscyplin naukowych związanych z ocenianym kierunkiem studiów. Zbiory Biblioteki Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach liczą 3161 vol. (+czasopisma 4 tytuły). Biblioteka WSB zamieszcza na stronie internetowej uaktualniany cyklicznie wykaz zbiorów (z podziałem tematycznym). Pozwala to zorientować się czytelnikom, czy poszukiwane przez nich publikacje znajdują się w zasobach biblioteki oraz zaplanować wcześniejsze ich wypożyczenie.

W Filii Biblioteki WSB w Gliwicach studenci mogą skorzystać z Internetu, dzięki czemu mogą np. zapoznać się z zasobami np. Wirtualnej Biblioteki Nauki (w niej np. zbiory Elsevier, Springer, Wiley, Nature, Science), udostępnianej od lutego 2010 r. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W listopadzie 2012 r. dodatkowo podpisano umowę z platformą elektroniczną IBUK (PWN), powiększając w znacznym zakresie dostęp studentów do literatury naukowej z własnego domu/sprzętu. W czytelni znajdują się stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. W wyposażeniu Filii Biblioteki WSB znajduje się skaner. Czytelnicy mogą (zgodnie z prawem – ochrona własności intelektualnej) zamawiać „skany” z książek.

Filia Biblioteki WSB w Gliwicach nawiązała kontakty w regionie śląskim oraz współpracę w zakresie udostępniania zbiorów bibliotecznych, m.in. z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką w Katowicach - Filią w Gliwicach, Biblioteką Gliwickiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości, Biblioteką Wyższej Szkoły Administracji i Zarządzania w Opolu oraz z Fundacją „Silesia Pro Europa” będącą zarządcą zbiorów Biblioteki Teologicznej w Gliwicach. W Filii Biblioteki WSB w Gliwicach istnieje też możliwość zamawiania i przedłużenia terminu oddania książek drogą telefoniczną bądź elektroniczną.

Baza dydaktyczna została przez studentów oceniona pozytywnie. Sale, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne, wyposażone są w sprzęt audiowizualny. Ponadto Uczelnia zapewnia zainteresowanym studentom dostęp do sal dydaktycznych poza godzinami zajęć co zostało potwierdzone przez studentów przykładem wykorzystania sal dydaktycznych do spotkań kół naukowych.

Na Wydziale studenci mogą korzystać z przygotowanych stanowisk komputerowych znajdujących się w bibliotece lub z własnych komputerów, wykorzystując bezprzewodową sieć internetową zainstalowaną w budynkach Uczelni. Ponadto dla studentów z niepełnosprawnościami przygotowano specjalnie przystosowane stanowisko komputerowe.

Do dyspozycji studentów jest biblioteka, której księgozbiór oraz dostęp do literatury i czasopism specjalistycznych został oceniony przez nich pozytywnie. Studenci zwrócili uwagę na brak problemów z dostępnością zalecanej przez nauczycieli akademickich literatury. Studenci również mogą również korzystać z katalogów on-line Wirtualnej Biblioteki Nauki. Ponadto Uczelnia stale uzupełnia księgozbiór biblioteki.

Zdaniem studentów baza dydaktyczna Wydziału pozwala na zdobycie zakładanych efektów kształcenia i jest przez nich pozytywnie oceniana.

Budynek Uczelni jest przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Uczelnia w przypadku obecności studentów z niepełnosprawnością dostosowuje plan zajęć tak, aby umożliwić uczestnictwo w zajęciach, a za razem ułatwiając poruszanie się po budynkach uczelni (zajęcia przenoszone są na jedno piętro). W budynku znajduje się winda oraz sanitariaty dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ - znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Uczelnia częściowo zapewnia podstawową bazę dydaktyczną (mając na uwadze kształcenie na profilu praktycznym), niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów (warunek wynikający z §9 ust. 1 punkt 7 rozporządzenia z dnia 5 października 2011r. (Dz. U. z 15 listopada 2011 r. poz. 1445, z późn. zm.)), gdyż nie zapewnia w pełni osiągnięcia pożądanych efektów w zakresie umiejętności i kompetencji.

Budynki są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Studenci pozytywnie oceniają bazę dydaktyczną jednostki zwracając uwagę na jej dostępność poza godzinami zajęć.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

W obszarze działalności naukowo-badawczej Wydział podejmuje działania w zakresie organizacji konferencji i seminariów naukowych; planowania badań i rozwiązywania problemów korespondujących z przyjętym profilem kształcenia; publikacji naukowo-badawczych związanych z działalnością Uczelni; tworzenia warunków sprzyjających realizowaniu i rozwijaniu zainteresowań studentów w ramach naukowych kół studenckich.

Na ocenianym kierunku *bezpieczeństwo narodowe* w Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach realizowane są projekty badawcze w zakresie dziedzin naukowych stanowiących sferę specjalizacji naukowej Uczelni. Specjalizacja ta jest skorelowana i powiązana z prowadzonym w Wydziale kierunkiem studiów oraz realizowanymi w jego ramach specjalnościami zawodowymi. Działalność naukowo-badawcza WSS w Gliwicach, prowadzona w ramach działalności statutowej, realizowana

jest na zasadach określonych w wewnętrznym regulaminie działalności badawczo-wdrożeniowej. W obszarze tym kadra dydaktyczna Uczelni w roku akademickim 2014/2015 realizuje sześć tematów badawczych. Nakłady na te badania wynoszą około 82 tys. zł. Kadra, w czasie spotkania z Zespołem wizytującym, wskazała na trudności napotykane w pozyskaniu unijnych funduszy na realizację tematów badawczych, które wynikają z tego, że są małą jednostką, a co za tym idzie mniej atrakcyjną dla potencjalnych konsorcjów. Dlatego najczęściej indywidualnie wchodzi w skład innych zespołów badawczych.

W ramach działalności naukowej Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa realizowane są także granty badawcze spoza działalności statutowej jednostki. Realizowane są w trybie konkursowym na zasadach określonych przez instytucje finansujące naukę m.in. MNiSW, NCBiR, NCN, FNP i inne. Zasady postępowania w projektach badawczych regulują każdorazowo regulaminy ogłoszonych przez te instytucje konkursów. W ostatnich pięciu latach Uczelnia złożyła kilka wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych ze środków UE (PO KL) oraz jeden o dofinansowanie projektu badawczego do NCBiR. Wszystkie ze złożonych wniosków przeszły pozytywną ocenę formalną i merytoryczną, a jeden z nich został zrealizowany. Celem jednego z tematów jest opracowanie encyklopedii, swoistego kompendium wiedzy na temat bezpieczeństwa i zagrożeń człowieka oraz interaktywnych materiałów w postaci gier, załączonych na płycie CD. Materiały będą zawierać podstawowe informacje na temat sposobu definiowania i pojmowania szeroko pojmowanego bezpieczeństwa, a także praktyczne wskazówki na temat sposobu zachowania w czasie różnego rodzaju zagrożeń. Materiał znajdzie swoje zastosowanie w procesie dydaktycznym.

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa jest jednostką zrzeszoną w Sieci Naukowej Energy Security Poland (akronim EnSePol), czyli w dobrowolnym porozumieniu uczelni wyższych i jednostek badawczo-rozwojowych prowadzących działalność naukową w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa energetycznego. Do sieci EnSePol należą także Instytut Elektroenergetyki (Politechnika Poznańska), Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa (Uniwersytet im. Adam Mickiewicza w Poznaniu), Instytut Zachodni oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Efektem działalności Uczelni w sieci jest m.in. wspólna realizacja tematów badawczych oraz współorganizacja kilku konferencji z zakresu bezpieczeństwa energetycznego.

Wyniki badań są prezentowane na konferencjach i sympozjach naukowych krajowych i międzynarodowych. Konferencje organizowane w Uczelni dotyczą aspektów bezpieczeństwa widzianego z różnych perspektyw. Przykładowo mająca 10 dotychczasowych edycji, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Edukacja dla Bezpieczeństwa” porusza problemy istotne z punktu widzenia edukacji, tj. m.in. bezpieczeństwa intelektualnego Polaków, cywilizacyjnych problemów bezpieczeństwa, praktycznych aspektów bezpieczeństwa (m.in. służb specjalnych w systemie bezpieczeństwa państwa), wyzwań i zagrożeń w XXI wieku (aspektów militarnych i niemilitarnych, cyberprzestrzeni i bezpieczeństwa jednostki; prawa i edukacji jako gwarantów bezpieczeństwa jednostki), bezpieczeństwa państwa i jednostki w związku z przynależnością do UE. Swoje miejsce na naukowej mapie znalazły również mające krótszą tradycję, ale przyciągające uwagę nie tylko naukowców, ale i licznych ekspertów i praktyków konferencje z zakresu bezpieczeństwa energetycznego w dwóch wydaniach: „Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego a ochrona środowiska” oraz „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii”. Z kolei problematyki

zarządzania kryzysowego dotyka mająca dotąd dwie edycje Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem”, podejmująca zagadnienia o charakterze teoretycznym i praktycznym ze wskazanego zakresu, poruszająca także problem infrastruktury krytycznej w procesie zarządzania kryzysowego. Niektóre konferencje mają charakter cykliczny, np. Międzynarodowa Konferencja naukowa „Bezpieczeństwo – wielorakie perspektywy”, poruszająca m.in. kwestie bezpieczeństwa z perspektywy środowisk i obszarów, położenia człowieka, społeczeństwa i państwa w sytuacjach kryzysu, miała już siedem edycji.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia, co znalazło potwierdzenie w dokumentach (Protokoły z posiedzenia Rady Wydziału, w których są zalecenia do zmiany treści zajęć w niektórych przedmiotach lub wprowadzenia wykładów monograficznych). Wydział stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Ze względu na krótki okres działalności Wydziału są podejmowane działania mające na celu zintensyfikowanie udziału studentów jednostki w badaniach, do których można zaliczyć m.in. rozpowszechnianie informacji o konferencjach, sympozjach, seminariach naukowych oraz możliwościach działania w studenckich kołach naukowych (na stronie internetowej Uczelni, poprzez opiekunów roczników i grup studenckich oraz nauczycieli akademickich).

W ocenie studentów, mogą oni rozwijać swoje umiejętności aktywnie uczestnicząc w działaniach studenckich kół naukowych. Przy kierunku Bezpieczeństwo Narodowe aktywnie działają 4 studenckie koła naukowe. Celem, przyświecającym działaniu kół naukowych jest stwarzanie warunków umożliwiających środowisku studentów rozwijanie i pogłębianie wiedzy oraz zainteresowań przez wspólne zgłębianie tematów wykraczających poza program studiów w tym przez udział w konferencjach naukowych. Przedstawiciele studenckich kół naukowych zwrócili uwagę na organizowanie przez Uczelnię Studenckich Konferencji Naukowych po których tworzone są Studenckie Publikacje Naukowe. Studenckie Koła Naukowe finansowane są zadaniowo. Ponadto udział studentów w badaniach naukowych przejawia się w postaci współpracy pomiędzy studentami, a promotorami przy realizacji prac licencjackich. Władze Uczelni chcąc promować swoich najlepszych absolwentów postanowiły dokonać publikacji najlepszych prac.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ – w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Oceniany Wydział prowadzi działalność naukowo-badawczą. Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia studentów na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*.

W ocenianej jednostce aktywnie działają Studenckie Koła Naukowe. Studenci mogą uczestniczyć, jako prelegenci, w organizowanych przez Uczelnię Studenckich Konferencjach, ale również na konferencjach krajowych.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) *Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;*

ZO stwierdza, iż Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach prowadzi **rekrutację** na studia I stopnia, na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Każdorazowo zasady rekrutacji kandydatów oraz limity przyjęć na studia określone są przez Senat Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu (*Uchwała Senatu nr 69/2012 z 2012 roku w sprawie przyjęcia warunków i trybu rekrutacji oraz form studiów w roku akademickim 2014/2015*). Przyjęty w ww. dokumencie limit przyjęć wynosił 2000 (dla całej Uczelni na wszystkie kierunki i stopnie studiów). Informacje o ofercie dydaktycznej dostępne są w dziekanacie Wydziału, w Uczelnianej i Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej, w wydawanym corocznie informatorze dla kandydatów na studia oraz na łamach strony internetowej www.wsb.net.pl. Oferta dydaktyczna prezentowana jest również podczas Targów Edukacyjnych adresowanych do młodzieży szkół średnich oraz podczas Dni Otwartych Uczelni .

Lektura przedłożonych dokumentów skłania ZO do konstatacji, że studia I stopnia są skierowane do absolwentów szkół średnich chcących pozyskać utylitarną wiedzę teoretyczną oraz umiejętności praktyczne niezbędne do wywiązywania się z obowiązków na stanowiskach służbowych w instytucjach resortu obrony narodowej, w organach administracji państwowej, zespołach reagowania kryzysowego, społecznych organizacjach ratowniczych, w służbach, inspekcjach i straży oraz firmach związanych z obronnością i gospodarką narodową.

Podczas oceny programowej stwierdzono, że wszystkie czynności związane z kwalifikowaniem kandydatów na studia prowadzone są przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną [§35. pkt. 1 Statutu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa niepublicznej uczelni zawodowej (Poznań 2011)]. Kwalifikacja na studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia odbywa się na podstawie kolejności składania pełnego zestawu dokumentów do wyczerpania limitu miejsc. Postępowanie rekrutacyjne obejmuje złożenie przez kandydatów wymaganych dokumentów [§4. pkt.1 ust. 1) Regulaminu studiów (Poznań 2011) na podstawie, których Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna, po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, wydaje indywidualne decyzje. Postanowienia Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej są zatwierdzane przez Komisję Rekrutacyjną Uczelni, która jest jednocześnie organem odwoławczym od decyzji Komisji Wydziałowej [§35. pkt. 2 i 3 Statutu Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa niepublicznej uczelni zawodowej (Poznań 2011) oraz §4. pkt.3 Regulaminu studiów (Poznań 2011)].

W opinii studentów zasady i procedury rekrutacji na studia są przejrzyste oraz zrozumiałe.

ZO stwierdza, że zasady rekrutacji na kierunek *bezpieczeństwo narodowe* na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu są sformułowane w sposób przejrzysty i nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów.

- 2) *system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;*

Szczegółowy program kształcenia przedmiotowego oraz stosowane formy zaliczania zajęć zostały szczegółowo określone w sylabusach, które są udostępniane studentom (stały dostęp w Dziekanacie, za pośrednictwem portalu USOSweb oraz jednorazowo na pierwszych zajęciach). Zasady zaliczania przedmiotu zapisane są w karcie przedmiotu oraz przedstawiane są przez nauczyciela akademickiego prowadzącego dany przedmiot w trakcie pierwszych zajęć w semestrze. Przedstawione zasady są ściśle przestrzegane. Ewentualna zmiana formy zaliczenia przedmiotu następuje wyłącznie za zgodą studentów. Studenci mogą uzyskać informacje nt. prac weryfikujących wiedzę oraz popełnionych w nich błędów podczas konsultacji z nauczycielami akademickimi. W opinii studentów ich prace sprawdzane są sprawiedliwie, bez przypadków faworyzowania niektórych studentów. Ponadto studenci zwrócili uwagę na możliwość przeprowadzenia konsultacji z kadrą dydaktyczną drogą elektroniczną (e-mail, telefonicznie). Mogą oni również ubiegać się o egzamin komisyjny na warunkach określonych w regulaminie studiów.

Obowiązujący program studiów zdaniem studentów jest dostosowany do możliwości oferowanych przez Uczelnię, która w ich ocenie stara się zapewnić odpowiednią jakość kształcenia, a nabycie założonych efektów kształcenia w trakcie realizacji toku studiów jest osiągalne na każdym etapie kształcenia. Zdaniem Studentów stosowane formy weryfikacji wiedzy, w tym ocena stopnia nabycia umiejętności i kompetencji są dobrane właściwie, dzięki czemu pozwalają na sprawdzenie uzyskanych efektów w każdym z obszarów kształcenia.

Zdaniem ZO system oceny osiągnięć studentów jest w zasadzie zrozumiały, przejrzysty i obiektywny a wymagania w ocenie studentów są wystandaryzowane. System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na systematyczny proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Procedury walidacji są określane podczas pierwszych zajęć w semestrze, a następnie są skrupulatnie przestrzegane. Składową oceny nabytych efektów kształcenia jest również ocena bieżących postępów w nauce z uwzględnieniem aktywności w trakcie zajęć.

W opinii ZO Istotnym mankamentem systemu oceny osiągnięć studentów są wskazane wcześniej wady procesu dyplomowania oraz potwierdzania osiągnięcia zaprogramowanych efektów kształcenia dla praktyk zawodowych.

- 3) *struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;*

Wgląd do dokumentacji skłania ZO do wniosku, że tryb zaliczenia semestru oparty jest o przyjęty w Uczelni system ECTS (Zarządzenie Nr 075/09/2012 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 20 września 2012 r. w sprawie organizacji systemu ECTS w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu) gdzie ustala się, iż „ECTS... jest stosowany w WSB... jako system transferu i akumulacji punktów zaliczeniowych”. Semestralny program studiów powinien zapewniać uzyskanie co najmniej 30 punktów ECTS, a roczny co najmniej 60 [pkt. 6. ust. 4) ww. zarządzenia]. W

przypadku braku uzyskania wymaganej liczby punktów ECTS student może otrzymać warunkowy wpis na semestr kolejny.

W Uczelni wdrożony jest prócz wymiany krajowej, system międzynarodowej mobilności studentów ERASMUS PLUS. W Uczelni został powołany uczelniany (współpracuje z nim koordynator wydziałowy) koordynator programu ECTS [do jego zadań należy m.in. „nadzór nad transferem punktów i właściwym zaliczaniem okresu studiów odbytych poza Uczelnią - pkt. 3. ust. 9) ww. zarządzenia] oraz koordynator programu ERASMUS, do zadań którego należy organizacja europejskiej i międzynarodowej mobilności, tj.: organizacja całokształtu mobilności począwszy od pozyskiwania i rekomendowania partnerów zagranicznych, rekrutacji i kwalifikacji beneficjentów, organizacji ich pobytu, prowadzenia dokumentacji, aż do rozliczenia działalności (pobytu uczestników). Ponadto wydziałowy koordynator programu ERASMUS zajmuje się ewaluacją indywidualnych porozumień o programach oraz decyduje o kursach i uznawaniu ECTS.

Władze Uczelni deklarują, że w ramach programu ERASMUS studenci mogą zrealizować część swojego programu studiów na Uczelni w innym kraju biorącym udział w programie. Pobyt w zagranicznej Uczelni może trwać od 3 do 12 miesięcy w obrębie tego samego roku akademickiego. Aktualnie Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu ma podpisane porozumienia o wymianie studentów z 11 Uczelniami europejskimi (m.in. w Czechach, Słowacji i Turcji). Po zweryfikowaniu treści porozumień (pod kątem kierunków studiów prowadzonych przez te uczelnie) ZO ocenia, że realnie w ramach prowadzonego kierunku wymiana taka może mieć miejsce z czterema spośród tych uczelni. Uczelnia wdrożyła sprawny i dobrze działający system zarządzania wymianą krajową i międzynarodową studentów. Informacje na ten temat studenci mogą znaleźć m.in. (dostępnych na platformie internetowej): w Informatorze dla studentów, Wydział Studiów Społecznych w Gliwicach (zdaniem ZO bardzo udane wydawnictwo zawierające cenne dla studenta informacje o studiach, studiowaniu, logistyce studiowania i otoczeniu społeczno-kulturalnym), w Educational offer for incoming students national security, czy w Plan of studies – national security.

Pomimo bardzo atrakcyjnej oferty, zaledwie kilkoro studentów z niej skorzystało (wg. danych Prorektor ds. jakości). Może to wynikać z niskiej samooceny zdolności komunikowania się w obcym języku oraz ograniczenia swobody poruszania się. Kolejnym krokiem powinno być zachęcenie studentów do aktywniejszego korzystania z tych możliwości.

W ocenie studentów struktura i organizacja programu studiów na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe sprzyja międzynarodowej mobilności studentów m.in. poprzez stosowanie systemu transferu punktów ECTS oraz dzięki kursom językowym, których celem jest przygotowanie studentów do wyjazdu do Uczelni partnerskiej.

Studenci obecni na spotkaniu ZO PKA nie posiadali szczegółowej wiedzy nt. funkcjonowania szkolnictwa wyższego, w tym zasad przyznawania pkt. ECTS poszczególnym przedmiotom. Zaleca się wprowadzenie szkoleń obejmujących tematykę funkcjonowania szkolnictwa wyższego.

Uczelnia umożliwia swoim studentom korzystanie z mobilności poziomej. Studenci mogą realizować część planu studiów w ramach programu Erasmus Plus w jednej z dwunastu uczelni partnerskich. O możliwościach wyjazdu do uczelni partnerskich studenci są informowani za pośrednictwem strony internetowej oraz podczas spotkań organizacyjnych na początku każdego roku akademickiego. Wśród studentów obecnych

na spotkaniu ZO PKA kilku studentów wyraziło chęć uczestnictwa w wymianie międzynarodowej.

W opinii studentów wyjazdy na wymianę studencką pozwalają na rozwinięcie swoich umiejętności oraz indywidualizację ścieżki kariery.

ZO stwierdza, że Uczelnia stworzyła właściwe warunki sprzyjające krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

- 4) *system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia;*

System opieki naukowej i dydaktycznej

Studenci pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów podczas wyznaczonych godzin konsultacji. W trakcie spotkania studenci zwrócili uwagę na dostępność kadry naukowej poza wyznaczonymi godzinami zajęć oraz konsultacji – podczas przerw pomiędzy zajęciami, za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz rozmów telefonicznych. Dziekan pełni dyżury, w trakcie których jest dostępny dla studentów. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający. Studenci posiadają stały dostęp do niezbędnych informacji poprzez stronę internetową oraz portal Uczelni, mogą znaleźć m.in. harmonogramy zajęć, terminy obowiązkowe, regulaminy dotyczące studiowania, sylabusy oraz wszelkie wnioski (m.in. o przyznanie świadczeń pomocy materialnej). Ponadto wszelkie informacje studenci mogą uzyskać w Dziekanacie lub za pośrednictwem gablot informacyjnych umieszczonych na terenie Uczelni. Ponadto studenci ważne informacje otrzymują drogą elektroniczną.

Wszelkie informacje nt. przedmiotów studenci mogą uzyskać dzięki sylabusom. Zawierają one szczegółowo rozpisane efekty kształcenia, treści kształcenia, metody weryfikacji osiągnięć studenta oraz literaturę podstawową i uzupełniającą. Zdaniem studentów jest to pomocne narzędzie, pozwalające np. na odpowiedni dobór przedmiotów fakultatywnych, przy układaniu indywidualnego programu kształcenia lub podczas wymiany studenckiej. Studenci zgodnie stwierdzają, że zalecana literatura pozwala na zdobycie niezbędnych informacji.

Harmonogram zajęć oraz obciążenie semestralne zostały przez studentów ocenione pozytywnie. W trakcie spotkania z ZO PKA studenci zwrócili uwagę na bardzo dobre ułożenie zajęć dydaktycznych (stopniowe zwiększanie poziomu trudności, brak powtarzania treści lub występowania konieczności posiadania wiedzy, której zdobycie nie było dotychczas możliwe w trakcie realizacji procesu kształcenia) oraz brak luk w planie zajęć. W przypadku odwołania zajęć studenci są informowani z odpowiednim wyprzedzeniem (bieżący kontakt pomiędzy uczelnią, a studentami drogą elektroniczną). W opinii studentów powoduje to częste zmiany w planie zajęć i bywa niekiedy kłopotliwe dla nich.

Każdy nauczyciel akademicki udziela studentom konsultacji [na podstawie dokumentacji (umowa o dzieło nr 003/01/2014) ZO stwierdza, że zawarto to również w umowach o dzieło w §1., gdzie nauczyciel akademicki zatrudniany w tej formie ma dodatkowo obowiązek świadczenia konsultacji w wymiarze 10% planowanych do

wykonania godzin dydaktycznych). Zbiorczy plan terminów konsultacji jest umieszczany na stronie internetowej.

Studenci mają możliwość indywidualizacji programu studiów przez wybór specjalności, przedmiotów fakultatywnych lub w drodze indywidualnego programu i planu studiów. Warunkiem uzyskania indywidualnego programu studiów jest ukończenie pierwszego roku studiów, ze szczególnie dobrymi wynikami w nauce. Studenci mogą również starać się o uzyskanie indywidualnej organizacji studiów w przypadkach określonych w regulaminie studiów.

Zasady dyplomowania są znane studentom wizytowanego kierunku. Na spotkaniu z ZO zwrócili oni uwagę na dowolność wyboru promotora z całej kadry naukowej oraz jednogłośnie stwierdzili, że posiadają możliwość wyboru tematu pracy dyplomowej spośród tematów zaproponowanych przez Uczelnię, ale mogą również zaproponować własny temat pracy dyplomowej.

Studenci niepełnosprawni mogą liczyć na pomoc ze strony władz Uczelni. Opiekę nad nimi sprawuje Pełnomocnik ds. Osób z Niepełnosprawnością.

Godziny otwarcia działów odpowiedzialnych za obsługę studentów, zdaniem studentów są umiarkowanie dobrze dostosowane do ich potrzeb, w ich opinii Dziekanat powinien być również czynny w niedziele zjazdowe. Studenci bardzo pozytywnie ocenili kompetencje oraz kulturę pracy pracowników powyższych działów. W ramach możliwości studenci mogą również liczyć na pomoc ze strony pracowników Uczelni poza godzinami pracy.

Podczas wizytacji Jednostka przedstawiła umowę zawartą pomiędzy Uczelnią a studentem, której część zapisów **budzi poważne wątpliwości** w odniesieniu do zgodności pobieranych opłat z art. 99a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który stanowi, że Uczelnia nie pobiera opłat za rejestrację na kolejny semestr lub rok studiów, egzaminy, w tym egzamin poprawkowy, egzamin komisyjny, egzamin dyplomowy, wydanie dziennika praktyk zawodowych, złożenie i ocenę pracy dyplomowej oraz wydanie suplementu do dyplomu.

W par. 5 ust. 3 pkt. 2b uczelnia przewidziała opłatę za otrzymanie warunkowego wpisu na kolejny rok studiów. Należy podkreślić, że dozwolone jest pobieranie opłaty za tę usługę edukacyjną, jeśli wiąże się ona z powtarzaniem niezaliczonych zajęć. Kontrowersyjne jest jednak domaganie się przez Uczelnię zapłaty za sam fakt wpisania studenta na kolejny semestr/rok studiów, gdyż taka opłata należy do tzw. katalogu opłat zakazanych (art. 99a).

Naruszenie art. 99a mogą stanowić również opłaty za niektóre czynności określone w par. 5 ust. 3 pkt. 2c tj. wyznaczenie nowego terminu egzaminu dyplomowego, wyznaczenie poprawkowego terminu egzaminu dyplomowego. W kontekście ww. opłat wątpliwości uzasadnia również decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RLU 15/2013 z dnia 8 sierpnia 2013 r. w której jednoznacznie podkreślono brak podstaw do ich pobierania.

Zdaniem ZO władze Uczelni powinny niezwłocznie rozważyć kwestię pobierania ww. opłat oraz dostosowania wewnętrznych regulacji, w tym wzorca umowy zawieranej między studentem a uczelnią do wymogów określonych w art. 99 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studenci rozpoczynając studia są informowani nt. praw i obowiązków studenta oraz nt. regulaminów obowiązujących w Uczelni podczas spotkania z Władzami Jednostki.

W trakcie spotkania studenci zwrócili uwagę na dużą pomoc otrzymywaną od Władz Wydziału oraz Uczelni w przypadku występujących problemów oraz nieprawidłowości. Każdy zgłaszany problem jest rozpatrywany indywidualnie oraz w ramach możliwości na korzyść studentów.

System pomocy materialnej

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów w roku akademickim 2014/2015* obejmującego wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu, uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi, a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 Ustawy.

Sposób przyznawania świadczeń zdaniem studentów jest przejrzysty oraz zrozumiały. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej, w tym stypendium Rektora, pozostaje w kompetencjach wydziałowej komisji stypendialnej, powoływanej z poszanowaniem przesłanek art. 177 ust. 3 Ustawy. Decyzje wydawane studentom w sprawach pomocy materialnej zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w art. 107 ust. 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. 10% najlepszych studentów, którzy uzyskali za rok studiów wysoką średnią ocen lub posiadają osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym mogą uzyskać stypendium Rektora.

Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom dobrze znane, wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać na stronie internetowej Uczelni oraz w Dziekanacie.

Zdaniem ZO system opieki materialnej funkcjonuje prawidłowo.

Działalność wspierająca rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny

W Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Gliwicach działa Samorząd Studencki charakteryzujący się jednopoziomową strukturą – na szczeblu uczelnianym. Samorząd aktywnie uczestniczy w życiu kulturalno-społecznym Uczelni, organizując akcje integrujące studentów (juwenalia, otrzęsiny, akcje charytatywne) oraz reprezentuje studentów przed Władzami przy występujących problemach. Studenci stwierdzili, że w przypadku występujących problemów zawsze mogą zgłosić się do samorządu studenckiego, który zawsze stara się im pomóc.

Samorząd Studencki posiada stały budżet oraz może się on starać o dofinansowanie zadaniowe. Przedstawiciele samorządu pozytywnie oceniają współpracę z władzami Uczelni zapewniającymi wsparcie merytoryczne i finansowe podejmowanych przez nich inicjatyw oraz współtworzą relację opartą na szacunku i zrozumieniu dla potrzeb studentów.

W uczelni zostało powołane Akademickie Biuro Karier na podstawie *Zarządzenia nr 72/07/2014 Rektora Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu z dnia 17 lipca 2014 r.* Do zadań Biura Karier należy:

- I. Poszukiwanie, gromadzenie oraz przekazywanie studentom ofert pracy i staży zawodowych,

- II. Nawiązywanie kontaktów z instytucjami i zakładami pracy w celu pozyskiwania ofert praktyk dla studentów,
- III. Prowadzenia bazy danych studentów i absolwentów Uczelni zainteresowanych znalezieniem pracy.
- IV. Przeprowadzanie badania karier zawodowych absolwentów oraz sporządzanie raportu podsumowującego przeprowadzony cykl badań.
Działalność Biura Karier jest studentom dobrze znana.

Na podstawie opinii uzyskanych od studentów podczas spotkania z ZO PKA, należy stwierdzić, że są oni zadowoleni z funkcjonowania systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Wśród najmocniejszych stron procesu kształcenia studenci wskazali pomocność kadry naukowo-dydaktycznej.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ - znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji na kierunek *Bezpieczeństwo narodowe* na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu są sformułowane w sposób przejrzysty i nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów.
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest w zasadzie zorientowany na proces uczenia się, co potwierdza stosowanie zaliczeń etapowych, kolokwii czy znaczny nacisk kładziony na aktywny udział studentów w zajęciach i bieżącą ocenę ich aktywności. W opinii ZO Istotnym mankamentem systemu oceny osiągnięć studentów są wskazane wcześniej wady procesu dyplomowania oraz potwierdzania osiągnięcia zaprogramowanych efektów kształcenia dla praktyk zawodowych.
- 3) Struktura i organizacja programu kształcenia może sprzyjać krajowej i międzynarodowej mobilności studentów. Procedury są przejrzyste i ogólnodostępne. Jednakże wady kalkulacji nakładu pracy wyrażonego w punktach ECTS może utrudniać mobilność studentów. Wadliwe przeliczanie punktów ECTS może wpłynąć negatywnie na zaangażowanie studentów (głównie zagranicznych) w program ERAZMUS.
- 4) System opieki naukowej, dydaktycznej oraz materialnej jest prawidłowy. Władze Uczelni dokładają wszelkich starań, by rozwój naukowy studentów odpowiednio korespondował z rozwojem kulturalnym, społecznym oraz zawodowym. Uczelnia pobiera opłaty, które budzą kontrowersje w świetle rozumienia art. 99a Ustawy PoSW.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) *Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów;*

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości (zwany dalej WSZJK lub Systemem) w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa został wprowadzony Zarządzeniem Rektora Nr 143/12/2013 z dnia 27 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia w życie procedur z zakresu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Od semestru letniego roku akademickiego 2013/2014 wprowadzono w życie następujące procedury z zakresu zapewnienia jakości kształcenia: 1) Profil praktyczny prowadzonych kierunków; 2) System weryfikacji osiągania zamierzonych efektów kształcenia przez studentów; 3) System informowania nauczycieli i studentów o efektach kształcenia; 4) System dotyczący interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych; 5) Procedury naprawcze i weryfikacja ich efektów.

Wcześniej Uczelnia nie posiadała dokumentu odzwierciedlającego formalny opis Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Do podstawowych instrumentów zarządzania jakością kształcenia w Uczelni należały w omawianym okresie prowadzone ewaluacje zajęć dydaktycznych.

Rektor Uczelni wydał Zarządzenie Nr 081/08/2014 z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia w życie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Ocena tego dokumentu, konstytuującego Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wskazuje, że obejmuje on standardowe elementy. Określono w nim zasadnicze cele systemu oraz jego funkcje, które uszczegółowiono podstawowymi działaniami. Działania te tworzą podstawę dla opracowania poszczególnych procedur ich realizacji.

Za zapewnianie jakości kształcenia odpowiadają:

1. władze Uczelni i Wydziału, organizując proces kształcenia,
2. kadra akademicka: pracownicy dydaktyczni i naukowo-dydaktyczni,
3. pracownicy administracyjni, zapewniając obsługę studentów i wykładowców,
4. studenci, wpływając poziomem swojego zaangażowania na jakość procesu kształcenia,
5. interesariusze zewnętrzni poprzez monitorowanie efektów kształcenia na rynku pracy.

Główne cele Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia Uczelni są następujące: zapewnianie spełniania przez Uczelnię obowiązujących wymagań prawnych; wspieranie implementacji przyjętej strategii rozwoju Uczelni; doskonalenie realizacji procesów związanych z działalnością dydaktyczną; doskonalenie ogólnej efektywności działania Uczelni oraz efektywności poszczególnych procesów dzięki ich monitorowaniu; oddziaływanie na system wartości, poglądy i sposoby postępowania całego środowiska uczelnianego oraz poszczególnych pracowników tak, aby myślenie i działanie w kategoriach kultury jakości kształcenia stało się naturalnym składnikiem codziennej rzeczywistości dydaktycznej w Uczelni.

Podstawowa struktura organizacyjno-funkcjonalna WSZJK została określona w załączniku do wspomnianego wyżej Zarządzenia Rektora Nr 081/08/2014 z dnia 12 sierpnia 2014 r. W skład struktury wchodzi: na poziomie Wydziału: Dziekan Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach, Prodziekan ds. jakości kształcenia, Prodziekan ds. badań naukowych i kontaktów, Rada Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach; na poziomie Uczelni: Rektor, Senat, Prorektor ds. jakości, Prorektor ds. strategii, Prorektor ds. kontaktów oraz Prorektor ds. rozwoju, Centrum Jakości Kształcenia, Centrum Spraw Studenckich oraz Centrum Jakości Zarządzania, Centrum Promocji i Wizerunku oraz Centrum Informacji i Rekrutacji, Centrum Współpracy Krajowej oraz Centrum Współpracy Zagranicznej, Pełnomocnik Rektora ds. Edukacji Ustawicznej. Nadzór nad

funkcjonowaniem WSZJK na poziomie Uczelni sprawuje Prorektor ds. jakości kształcenia. Nadzór nad funkcjonowaniem Systemu na wydziałach sprawują dziekani.

Dokonując oceny należy stwierdzić, iż na obecnym etapie rozwoju Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia została stworzona struktura odpowiedzialności oraz uregulowania prawne umożliwiające jego funkcjonowanie i jego doskonalenie.

Szczegółowe procedury dotyczące wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zostały określone Zarządzeniem Rektora Nr 081/08/2014 z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia w życie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia: 1) procedura hospitacji zajęć; 2) procedura oceny jakości zajęć dydaktycznych; 3) procedura kontroli doraźnej; 4) procedura oceny nauczycieli akademickich na podstawie hospitacji i ankiet ewaluacyjnych; 5) procedura rankingu w wieloaspektowej ocenie nauczycieli akademickich; 6) metody naprawcze działających struktur i procedur w Uczelni; 7) procedura określająca zasady dyplomowania; 8) procedura tworzenia dokumentacji dydaktycznej oraz procedura dotycząca realizacji procesu dydaktycznego w Uczelni; 9) procedura dotycząca odbywania, dokumentowania i kontroli praktyk studenckich; 10) ogólnouczelniane zasady przyznawania nagród pracownikom w związku z osiągnięciem wyróżniających się wyników w zakresie dydaktyki i jakości kształcenia; 11) urlopy i stypendia dla pracowników Uczelni (związane z realizacją prac naukowych) przydzielane na podstawie indywidualnych decyzji Rektora, 12) wdrażanie instrukcji badania opinii studentów, dotyczącej obsługi kształcenia w dziekanatach oraz zasad wykorzystania informacji pozyskanych z ankiet przez władze Uczelni w celu udoskonalenia funkcjonowania Uczelni; 13) procedury weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia przez studentów; 14) procedury informowania o efektach kształcenia nauczycieli i studentów; 15) procedury dotyczące interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych; 16) procedury związane z przyjętym profilem praktycznym prowadzonych kierunków; 17) procedura monitorowania karier zawodowych absolwentów; 18) procedura wydawania dyplomów i świadectw.

Najważniejszym elementem ww. procedur jest planowanie i wykonywanie działań naprawczych, opracowywanych na dwóch poziomach – przez prorektora ds. jakości i Centrum Jakości Kształcenia dla całej Uczelni i przez dziekanów i prodziekanów na poziomie Wydziału.

Analiza wyżej omówionej uchwały pozwala na stwierdzenie, że określony w nim WSZJK jest kompleksowym rozwiązaniem obejmującym zbiór procedur dotyczących ewaluacji treści, środków, warunków, przebiegu i efektów kształcenia akademickiego w Uczelni. Jako narzędzie budowania kultury jakości daje możliwość, nie tylko, syntetycznego przeglądu możliwie wszystkich aspektów kształcenia oraz łatwy i szybki dostęp organów Uczelni – w zakresie ich kompetencji – do gromadzonych i na bieżąco aktualizowanych informacji, ale także pozwala na ich ocenę i doskonalenie. Jest zatem poprawnie przygotowanym instrumentem zapewniania jakości kształcenia w Uczelni.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w obecnym kształcie funkcjonuje w oparciu o następujące akty wewnętrzne: 1) Statut Uczelni; 2) Regulamin organizacyjny; 3) Regulamin studiów; 4) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia; e) Zasady dyplomowania; 5) Zarządzenie Nr 027/06/2011 Rektora z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie zasad przeprowadzania i archiwizowania prac okresowych studentów; 6) Zarządzenie Nr 033/07/2011 rektora z dnia 25 lipca 2011 r. w sprawie wprowadzenia w życie procedury oceny nauczycieli akademickich na podstawie hospitacji i ankiet ewaluacyjnych; 7) Zarządzenie Nr 066/10/2011 rektora z dnia 1 października

2011 r. w sprawie wprowadzenia w życie regulaminu audytu wewnętrznego; 8) Zarządzenie Nr 40/05/2012 rektora z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie ustalenia zasadniczych form realizacji zajęć dydaktycznych niewymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów; 9) Zarządzenie Nr 075/09/2012 z dnia 20 września 2012 r. w sprawie organizacji systemu ECTS; 10) Zarządzenie nr 92/11/2012 z dnia 7 listopada 2012 r. w sprawie przeprowadzania kontroli doraźnej zajęć dydaktycznych realizowanych przez nauczycieli akademickich; 11) Zarządzenie Nr 23/03/2013 z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie terminów opracowania wyników sesji egzaminacyjnych; 12) Zarządzenie Nr 068/07/2013 z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie zmian w Systemie okresowej oceny pracowników; 13) Zarządzenie Nr 083/08/2013 z dnia 8 sierpnia 2013 r. w sprawie możliwości wyboru egzaminatora podczas egzaminów oraz zaliczeń z przedmiotów nie kończących się egzaminem; 14) Zarządzenie nr 033/04/2014 z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie procedury przygotowywania, składania i zatwierdzania dokumentacji dydaktycznej; 15) Zarządzenie nr 041/05/2014 z dnia 7 maja 2014 r. w sprawie ustalenia zajęć dydaktycznych przewidzianych do realizacji w semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015 w formie terenowych gier decyzyjnych (wydawane cyklicznie); 16) Zarządzenie Nr 045/05/2014 z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie powołania przy wydziałach Rad Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów; 17) Zarządzenie nr 56/06/2014 z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie powołania Rad Studentów Wydziałów; 18) Zarządzenie Nr 059/06/2014 z dnia 21 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia nowego wzoru Sprawozdania z efektywności kształcenia w semestrze; 19) Zarządzenie nr 064/07/2014 z dnia 1 lipca 2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli praktyk zawodowych; 20) Zarządzenie Nr 068/07/2014 z dnia 3 lipca 2014 r. w sprawie wykazu przedmiotów do prowadzenia w formie e-learningu w roku akademickim 2014/2015 (wydawane cyklicznie); 21) Zarządzenie Nr 073/07/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie zmian w zakresie składu Komisji oraz procedury monitorowania karier zawodowych absolwentów; 22) Zarządzenie Nr z dnia 1 sierpnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia osób funkcyjnych do prowadzenia spraw związanych z Programem Wymiany ERAMUS; 23) Zarządzenie Nr 083/08/2014 z dnia 14 sierpnia 2014 r., w sprawie wyznaczenia kierowników dydaktyczno-naukowych kierunków studiów (wydawane cyklicznie); 24) Zarządzenie Nr 085/08/2014 z dnia 21 sierpnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia opiekunów roczników oraz grup studenckich (wydawane cyklicznie), 25) Zarządzenie Nr 087/08/2014 z dnia 21 sierpnia 2014 r. w sprawie zmiany niektórych członków komisji dyscyplinarnej dla studentów, odwoławczej komisji dyscyplinarnej dla studentów oraz rzeczników dyscyplinarnych do spraw studentów; 26) Zarządzenie Nr 091/08/2014 z dnia 21 sierpnia 2014 r. w sprawie powołania nowych koordynatorów ECTS; 27) Zarządzenie Nr 099/08/2014 z dnia 21 sierpnia 2014 r. w sprawie zmiany zasad zapisywania się na egzaminy (wydawane cyklicznie); 28) Zarządzenie Nr 109/09/2014 z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zmiany treści Umowy o warunkach odpłatności za studia; 29) Zarządzenie nr 111/09/2014 z dnia 15 września 2014 r., w sprawie ustalenia składu osobowego katedr na rok akademicki 2014/2015 oraz wyznaczenia na stanowiska służbowe kierowników katedr (wydawane cyklicznie).

Wyliczone powyżej inicjatywy Władz Uczelni jednoznacznie potwierdzają dużą ich aktywność w zakresie działań doskonalących jakość kształcenia.

W obszarze oceny efektów kształcenia prowadzonego na ocenianym kierunku studiów wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia wykorzystuje m.in.

hospitacje zajęć dydaktycznych oraz badania ankietowe prowadzone wśród studentów i absolwentów. Ankietyzacja dotycząca zajęć dydaktycznych przeprowadzana jest w oparciu o *Procedurę oceny nauczycieli akademickich na podstawie hospitacji i ankiet ewaluacyjnych* (arkusz hospitacyjny i ankieta ewaluacyjna procesu dydaktycznego stanowią załączniki do ww. procedury). Zgodnie z tym dokumentem każdy nauczyciel akademicki powinien być hospitowany/ewaluowany przynajmniej raz na dwa lata, ale nie częściej niż co drugi semestr. Hospitacje zajęć na szczeblu Uczelni są przeprowadzane przez Rektora, Prorektora, Pełnomocnika Rektora, Dziekana lub przez osoby wyznaczone przez Rektora, na szczeblu Wydziału – przez Dziekana, Prodziekana, kierownika katedr lub osoby wyznaczone przez Dziekana. Ankietyzację przeprowadza się podczas przedostatnich lub na ostatnich zajęciach z przedmiotu w semestrze.

Po zakończeniu każdego semestru Dziekan Wydziału sporządza sprawozdanie z hospitacji oraz z przeprowadzonych ankiet ewaluacyjnych, które przekazuje Pełnomocnikowi Rektora ds. jakości, Dyrektorowi Działu Kształcenia. Sprawozdania z hospitacji/ankietyzacji są jednym z elementów Sprawozdania Dziekana z działalności Wydziału i jest przedstawiane na posiedzeniu Rady Wydziału, a następnie na posiedzeniu Senatu. Wyniki hospitacji/ewaluacji przedstawiane są kontrolowanym nauczycielom akademickim w celu wskazania zarówno pozytywnych, jak i negatywnych aspektów ich pracy, a także w celu udzielania wskazówek i sugestii w zakresie doskonalenia metodyki nauczania. Niska ocena z hospitacji/ewaluacji jest punktem wyjścia do przeprowadzenia rozmowy z bezpośrednim przełożonym na temat możliwych działań, które pomogą w osiągnięciu lepszych efektów dydaktycznych i przyczynią się do poprawy relacji ze studentami. Jednocześnie pod koniec semestru lub w kolejnym semestrze przeprowadza się powtórny hospitację/ewaluację zajęć. Procedura zakłada, iż zbiorcze zestawienie wyników badania ankietowego otrzymuje pracownik poddany ocenie, a studenci badanej grupy mają być z nim zapoznani.

Zasady i zakres oceny nauczycieli akademickich definiuje Statut, natomiast szczegółowe warunki okresowej oceny pracowników określa Zarządzenie Rektora Nr 068/07/2013 z dnia 3 lipca 2013 r. w *sprawie zmian w Systemie okresowej oceny pracowników Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu*. Oceny okresowej nauczyciela akademickiego dokonuje Rada Wydziału, w którym nauczyciel wykonuje obowiązki, raz na dwa lata, a na wniosek Rektora, Dziekana, kierownika zakładu/katedry lub zainteresowanego nauczyciela akademickiego przed upływem tego okresu. Przedstawiona Zespołowi Oceniającemu PKA dokumentacja tej oceny pozwala na stwierdzenie, że przeprowadzona została zgodnie z wymaganiami art. 132 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym. Wyniki okresowej oceny mają wpływ na podejmowanie działań doskonalących (korygujących i zapobiegawczych) w Uczelni. Ponadto są brane pod uwagę przy przyznawaniu wysokości dodatku motywacyjnego, podwyżkach wynagrodzenia za pracę, awansach zawodowych.

W trakcie wizytacji przekazano m.in. do wglądu:

- 1) Wyniki, wnioski i propozycje mające na celu podnoszenie jakości kształcenia dotyczące przeprowadzonych hospitacji, ankiet ewaluacyjnych i innych kontroli w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu (semestr zimowy, rok akademicki 2013/2014);
- 2) Sprawozdanie z ewaluacji Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach. Semestr letni. Rok akademicki 2013/2014;
- 3) Wyniki ankiety ewaluacyjnej. Rok akademicki 2013/2014. Semestr zimowy;

- 4) Wyniki ankiety ewaluacyjnej. Rok akademicki 2013/2014. Semestr letni;
- 5) Sprawozdanie z hospitacji zajęć odbywających się na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach w semestrze letnim roku akademickiego 2013/2014.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji można stwierdzić, iż w Uczelni dokonywany jest bieżący monitoring realizacji procesu kształcenia: monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie kształcenia na kierunku, ocena jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, monitorowanie i doskonalenie programów kształcenia, weryfikacja zakładanych efektów kształcenia.

W trakcie wizytacji zapoznano się z dokumentacją będącą przedmiotem obrad Senatu oraz Rady Wydziału, badając tematykę posiedzeń poświęconą zagadnieniom jakości. Z analizy dokumentacji wynika, iż problematyka jakości jest przedmiotem obrad. Podczas posiedzeń były przedstawiane zagadnienia związane z uczelnianym systemem zapewnienia jakości, wynikami rekrutacji, polityką kadrową, zmianami w planach i programach studiów, strategią rozwoju Uczelni.

Z relacji studentów wynika, że ankieta ewaluacyjna oceniająca pracę nauczyciela akademickiego oraz przedmiotu przeprowadzana jest w wersji papierowej na koniec semestru. Ocenie na koniec semestru podlega 4 – 5 na ok. 10 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w danym semestrze. Zaleca się wprowadzenie oceny wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w danym semestrze. Stosowana forma budzi wątpliwości w kompleksowości przeprowadzanego badania przez uniemożliwienie oceny studentom całej kadry dydaktycznej. Cosemestralna ocena nauczyciela może znacząco wpłynąć na poprawę w prowadzeniu zajęć, podniesieniu poziomu merytorycznego oraz na stosowanie coraz lepszych metod prowadzenia zajęć w celu zainteresowania studentów przedmiotem.

Obszarami podlegającymi badaniu za pomocą ankiet ewaluacyjnych są: organizacja zajęć, klimat społeczny, poziom merytoryczny zajęć, osobiste korzyści z zajęć.

Ponadto studenci mogą dodatkowo zawrzeć w ankiecie własne komentarze i spostrzeżenia nt. procesu dydaktycznego.

Opracowane wyniki przeprowadzanego badania są udostępniane studentom na ich prośbę w dziekanacie. Studenci posiadają wiedzę o celowości ankietyzacji oraz widzą jej wpływ na poprawę jakości kształcenia np. poprawę w podejściu nauczycieli akademickich do studenta.

Reasumując można stwierdzić, że opisane powyżej i ocenione wewnętrzne regulacje prawne wyznaczające budowę oraz funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, odnoszące się do całej Uczelni oraz jego Wydziału, odpowiadają standardom wyznaczonym ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym. Wydział jako podstawowa jednostka organizacyjna Uczelni, prowadzi działania mające na celu diagnozowanie jakości kształcenia, jednak tylko częściowo znaleziono jednoznaczne potwierdzenia podejmowanych decyzji naprawczych w kontekście stwierdzonych uchybień i rekomendacji (Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 10.07.2014r., pkt 4 dotyczy sprawozdania z działalności dydaktyczno-metodycznej katedry nauk o bezpieczeństwie, a pkt 9 dotyczy wprowadzenia zmian programu i planu studiów na kierunku bezpieczeństwo narodowe (edycja 2014) studiów I^o o profilu praktycznym.). Działania naprawcze wprowadzono w wyniku danych otrzymanych z raportu monitoringu karier zawodowych, opiekuna kierunku studiów, kierownika katedry, interesariuszy zewnętrznych oraz sugestii przedstawicieli samorządu studenckiego.

W czasie analizy dokumentacji stwierdzono, że występuje szereg rozbieżność między ustaleniami normatywnymi (dokumentacją) a praktyką (rzeczywistością). Opracowany przez Uczelnię wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia tworzy dokumentacyjnie strukturę zorientowaną na budowę kultury jakości, jednak nie ma to przełożenia na praktykę. Przykładem małej skuteczności tego systemu może być: brak skutecznej reakcji na nieadekwatną reprezentatywność składu nauczycieli tworzących minimum kadrowego dla obszarów kształcenia i dyscyplin naukowych z których wywodzą się przyjęte efekty kształcenia (i do których przyporządkowano kierunek studiów); brak skutecznej reakcji na rozbieżność przyporządkowania przedmiotów do nauczycieli akademickich, w zakresie adekwatności dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego do treści i efektów kształcenia właściwych dla tych przedmiotów; brak skutecznej reakcji na rozbieżność praktyki dyplomowania z przyjętymi procedurami i zasadami dyplomowania; brak skutecznej reakcji na rozbieżność stanu ilościowo-jakościowego infrastruktury dydaktycznej z rzeczywistymi potrzebami wynikającymi z programu studiów w zakresie laboratoriów i pracowni specjalistycznej.

Oznacza to, że w praktyce system nie zapewnia kompleksowego przeprowadzenia oceny osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia, tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji. A zatem mała jest jego skuteczność w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia, co może oznaczać też zbyt małe upowszechnianie informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia oraz konieczności wprowadzania zmian naprawczych.

Reasumując zdaniem ZO można stwierdzić, że opisane powyżej i ocenione wewnętrzne regulacje prawne wyznaczające budowę oraz funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, odnoszące się do całej Uczelni mogą być skuteczne. Niemniej brak struktury wydziałowej systemu zapewnienia jakości kształcenia może być powodem, dla którego wiele usterek, które zostały stwierdzone przez ZO w trakcie wizytacji i oceny programowej kierunku kształcenia nie zostały wcześniej wykryte przez struktury funkcjonalne uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

- 2) *w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni;*

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia brali udział interesariusze wewnętrzni, będący pracownikami uczelni i specjalistami w dziedzinie bezpieczeństwa oraz przedstawiciele samorządu studenckiego, a także następujący interesariusze zewnętrzni: przedstawiciele Wojskowej Komendy Uzupełnień w Gliwicach, dowódca Jednostki Wojskowej Komandosów w Lublińcu, wójt Gminy Świerklaniec, wójt Gminy Pilchowice, dyrektor Flytronic Sp. z o.o, dyrektor III Liceum Ogólnokształcącego w Gliwicach oraz przedstawiciele instytucji, z którymi uczelnia posiada podpisane porozumienia o przyjmowaniu studentów na praktyki zawodowe, a zatem osoby, które znają aktualne potrzeby rynku pracy.

Przedstawieni powyżej interesariusze zewnętrzni są członkami Rady Pracodawców ds. oceny praktycznego kształcenia studentów, która jest kolegialnym organem

doradczym dziekana wydziału w zakresie jakości kształcenia praktycznego studentów. Umożliwia to poznanie opinii specjalistów z różnych środowisk w celu prawidłowego określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów, zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy na specjalistów w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. Cykliczne spotkania i wymiana poglądów mają na celu, z założenia, doskonalenie programu kształcenia i jego efektów.

W procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia biorą udział również interesariusze wewnętrzni (pracownicy uczelni i specjaliści w dziedzinie bezpieczeństwa, kierownicy dydaktyczno-naukowi kierunków studiów oraz specjalności kształcenia, a także studenci), których spotkania odbywają się na naradach metodycznych.

Częściowym potwierdzeniem wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na proces zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest (przytoczony wyżej) protokół z posiedzenia Rady Wydziału.

W Uczelni powołane są Wydziałowe Kolegia Interesariuszy Zewnętrznych ds. oceny praktycznego kształcenia kierunków studiów. Spotkania członków kolegium odbywają się dwa razy do roku i mają na celu przedstawienie opinii pracodawców odnośnie kwalifikacji przyszłych pracowników w branżach, które dotyczą ocenianego kierunku studiów. Uzyskane dane, za pośrednictwem dziekanów wydziałów, zostają przekazywane do Centrum Jakości Kształcenia w celu uwzględnienia opinii i wymagań w projektowaniu i doskonaleniu programów kształcenia. Niestety, nie przedłożono żadnego protokołu z tych spotkań.

Samorząd Studencki współuczestniczy w tworzeniu oraz opiniuje regulamin studiów i regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom. Studenci zasiadający w Radzie Wydziału mogą zgłaszać uwagi do programów kształcenia. Samorząd Studencki opiniuje wszystkie akty prawne dotyczące studentów wydziału (plan studiów, plan zajęć, harmonogram sesji i inne dokumenty). Liczba przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału spełnia przesłanki art. 67 ust. 4 Ustawy.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-
umiejętności	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-
kompetencje społeczne	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: znaczaco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia 8 kryterium szczegółowego:

1. Uczelnia wypracowała strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia. Wyniki tej oceny w stopniu znaczącym stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej

na doskonalenie jakości końcowych efektów (wymóg wynikający z §9 ust. 1 punkt 9 rozporządzenia z dnia 5 października 2011r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 15 listopada 2011 r. poz. 1445, z późn. zm.)). Niemniej, ZO uznaje skuteczność funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia jakości kształcenia za niewystarczającą w świetle usterek, w programie kształcenia i procedurach weryfikacji efektów kształcenia, ujawnionych w trakcie wizytacji programowej.

2. Uczelnia tworząc system zapewniania jakości kształcenia znacząco zaangażowała interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych (w tym studentów) w działania mające na celu zapewnianie doskonalenia procesu kształcenia. Prowadzona forma ankietyzacji kadry dydaktycznej uniemożliwia ocenę wszystkich nauczycieli akademickich.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2. Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		x			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			x		
3	program studiów				x	
4	zasoby kadrowe			x		
5	infrastruktura dydaktyczna			x		
6	prowadzenie badań naukowych ⁶		x			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			x		

⁶ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		
---	---------------------------------------	--	--	---	--	--

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Uczelnia posiada potencjał do prowadzenia kształcenia na właściwym poziomie, zapewniającym osiągnięcie wszystkich zaprogramowanych efektów kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*, na poziomie studiów I stopnia, o profilu ogólnoakademickim i praktycznym. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku odpowiada celom określonym w misji i strategii Uczelni, co może sprzyjać efektywnemu osiągnięciu celów kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*. Oceniany kierunek wpisuje się w strategiczne plany dydaktyczne Wydziału Studiów Społecznych w Gliwicach Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. Wydział zatrudnia stabilny zespół naukowo – dydaktyczny, który charakteryzuje się dużą aktywnością badawczą, potwierdzoną realizowanymi projektami badawczymi, jak również znaczną liczbą publikacji. Polityka kadrowa jest przejrzysta i w pełni sprzyja rozwojowi naukowo-dydaktycznemu kadry oraz poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Uczelnia zapewnia dobre warunki lokalowe do prowadzenia zajęć audytoryjnych w tym niektórych zajęć praktycznych i przewiduje powiększenie infrastruktury dydaktyczno-naukowej o laboratoria i pracownie (wyposażonych w specjalistyczne urządzenia i oprogramowanie), umożliwiającą osiągnięcie zaprogramowanych efektów kształcenia.

Zarówno Uczelnia jak i Wydział przykładają dużą wagę do rozwijania systemu opieki dydaktycznej, naukowej i materialnej dla studentów. System pomocy materialnej funkcjonuje na ocenianej Uczelni w sposób sprawny, a system opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów jest zadowolający i może sprzyjać osiągnięciu zaprogramowanych efektów kształcenia.

Przygotowany przez Uczelnię wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia tworzy strukturę pozwalającą na budowę kultury jakości na wizytowanym kierunku, w oparciu o aktywny udział pracowników, studentów, absolwentów i interesariuszy zewnętrznych oraz umożliwia systematyczną, ale nie zawsze kompleksową identyfikację problemów, gdyż uczelniany SZJK nie wychwycił np. słabych stron programów kształcenia, braków w minimum kadrowym, wadliwego przyporządkowania przedmiotów do prowadzenia przez wykładowców nie posiadających stosownego dorobku w problematyce przedmiotu, mankamentów procesu dyplomowania itp. USZJK może umożliwiać skuteczne podnoszenie jakości dydaktyki, poprzez analizę opinii studentów nt. prowadzonych zajęć, ocenę wykładowców i bazy dydaktycznej oraz współpracę z interesariuszami zewnętrznymi w celu doskonalenia oferty edukacyjnej.

Zdaniem ZO niezbędne jest natomiast podjęcie działań w sformułowanych niżej obszarach, w zakresie problematyki objętej kryteriami oceny:

ZALECENIA

- Ad.2. Zapewnić proceduralne potwierdzenie, w stosownych dokumentach, osiągnięcia przez studentów, odbywających praktyki zawodowe, zaprogramowanych dla praktyk efektów kształcenia. Skorelować kryteria oceny pracy dyplomowej zawarte we wzorcu opinii promotora i recenzenta z wymogami wzorca recenzji/opinii pracy dyplomowej zawartego w „Zasadach dyplomowania”.
- Ad.3. Zapewnić w programie studiów stacjonarnych udział zajęć wymagających bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego ze studentami zgodnie z wymogami definicyjnymi studiów stacjonarnych zawartymi w przepisie art. 2.1.pkt. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.05.164.1365). Konsekwentnie i z matematyczną poprawnością naliczać w programie i planie studiów punkty ECTS w celu rzetelnego oszacowanie nakładu pracy studentów za okres studiów oraz w semestrach, a także nakładu pracy w ramach osiągnięcia efektów przedmiotowych. Konsekwentnie programować i realizować procedurę informowania podmioty przyjmujące studentów na praktyki o zaprogramowanych efektach kształcenia i potwierdzania osiągnięcia tych efektów w trakcie praktyk.
- Ad.4. Zapewnić w minimum kadrowym obecność nauczyciela akademickiego, którego dorobek jest właściwy dla obszaru nauk humanistycznych w dyscyplinie historia, który to obszar i dyscyplina zostały wskazane jako właściwe dla zaprogramowanych efektów kształcenia na kierunku bezpieczeństwo narodowe. Dokonać zmian w przyporządkowaniu przedmiotów (efekty kształcenia) do poszczególnych nauczycieli akademickich zgodnie z ich dorobkiem naukowym i doświadczeniem zawodowym oraz zrewidować plan studiów w kierunku zachowania proporcjonalnego obciążeniu dydaktycznego i wykorzystania dorobku zawodowego.
- Ad. 5. Zintensyfikowanie działań na rzecz zapewnienia korzystania podczas realizacji zajęć praktycznych z właściwej im infrastruktury dydaktycznej (laboratoria i pracownie specjalistyczne).
- Ad.7. Zapewnić w ramach systemu oceny osiągnięć studentów porównywalne (jednolite) dokumenty recenzji/opinii stosowane w procesie dyplomowania oraz dokumenty potwierdzające osiągnięcie efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych. Zweryfikować poprawność prawną działań Uczelni w związku z kontrowersyjnymi opłatami, które Uczelnia pobiera za czynności określone w art. 99a Ustawy PoSW.
- Ad.8. Położyć większy nacisk na kompleksową ocenę jakości kształcenia i zwiększenie skuteczności działań naprawczych w ramach USZJK.

Raport opracowany na podstawie notatek członków Zespołu Oceniającego

*Przewodniczący ZO
dr Mirosław Marciniak*

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić

wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieć się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

W przesłanej odpowiedzi władze ocenianego Wydziału zaprezentowały podejście pragmatyczne, poprzez dokonanie natychmiastowego wdrożenia programu naprawczego. Podejście takie uznać należy za właściwe i rzetelne. Odnosząc się do poszczególnych kwestii stwierdzam, że w wyniku dotychczasowych prac nad uwagami Zespołu oceniającego PKA zrealizowano:

Ad. 2. Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego w zakresie proceduralnego potwierdzenia osiągnięcia przez studentów zaprogramowanych dla praktyk efektów kształcenia podjęła właściwe działania naprawcze:

- od semestru letniego roku akademickiego 2014/2015 wprowadzono zarządzeniem rektora nr 149/12/2014 z dn. 29 grudnia 2014 r. zmianę w treści (§ 3, § 7 ust. 3, § 10, § 21 pkt. 4 i 5 *Regulaminu studenckich praktyk zawodowych*) oraz załączniku nr 1 *Regulaminu studenckich praktyk zawodowych* (pkt. 6 *Opinii o praktyce zawodowej studenta Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu*), uwzględniającą osiągnięcie przez studentów odbywających praktykę zawodową założonych efektów kształcenia, jak również konieczność potwierdzenia osiągnięcia przez studentów tychże efektów przez osobę wydającą opinię o praktykach (załącznik nr 1 do niniejszego pisma).

Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego w zakresie skorelowania kryteriów oceny pracy dyplomowej zawartych we wzorcu opinii promotora i recenzenta z wymogami wzorca recenzji/opinii pracy dyplomowej zawartego w „Zasadach dyplomowania” oraz optymalizacji druku protokołu egzaminacyjnego podjęła właściwe działania naprawcze:

- wprowadzono w Uczelni zarządzeniem rektora nr 24/03/2015 z dn. 30.03.2015 r. (wraz ze zmienionymi *Zasadami dyplomowania*) jednolity, ale różniący się od poprzedniego (przede wszystkim pod względem wizualnym) wzór opinii/recenzji pracy dyplomowej (załącznik nr 2 do zmienionych *Zasad dyplomowania* stanowiących załącznik nr 2 do niniejszego pisma),
- w Uczelni wprowadzono (także wraz ze zmienionymi *Zasadami dyplomowania*) nowy wzór ww. protokołu (załącznik nr 4 do zmienionych *Zasad dyplomowania* stanowiących załącznik nr 2 do niniejszego pisma) uwzględniający miejsce na wpisanie oceny z egzaminu dyplomowego będącą średnią ocen z: prezentacji pracy dyplomowej (autoreferatu studenta), pytania recenzenta, pytania kierunkowego oraz pytania specjalnościowego. Podobnie jak w przypadku wzoru opinii/recenzji, zawarto miejsce na pieczęć Uczelni, by mieć potwierdzenie tego, że wypełniony podczas egzaminu dyplomowego protokół jest zgodny z aktualnie obowiązującym wzorem.

Ponadto Uczelnia odpowiadając na uwagi zawarte w raporcie podjęła następujące działania naprawcze:

- nawiązując do wskazania Zespołu Oceniającego dotyczącego uszczegółowienia informacji o faktycznej drodze i karierze zawodowej absolwenta w kontekście uzyskanych efektów kształcenia, jak również wprowadzenia procedur związanych m. in. z pozyskaniem informacji o dalszych planach edukacyjnych i sukcesach zawodowych absolwentów Wydziału czy też rozszerzenia katalogu narzędzi badania losów absolwentów (s. 19 *Raportu z wizytacji*), zarządzeniem rektora nr 013/02/2015 z dn. 16 lutego 2015 r. została wprowadzona zmiana w zakresie składu Komisji,

- procedury oraz wzoru ankiety monitorowania karier zawodowych absolwentów Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa (załącznik nr 3 do niniejszego pisma). Skład Komisji został poszerzony o dyrektora Centrum Spraw Studenckich oraz przewodniczącego Zarządu Samorządu Studenckiego. Celem dokonania zmiany w składzie Komisji było uzyskanie opinii na temat przydatności wiedzy i umiejętności (a zatem osiągniętych efektów kształcenia) zdobytych w procesie kształcenia z punktu widzenia potrzeb i wymagań stawianych przez współczesny rynek pracy. Ponadto w celu polepszenia funkcjonalności ankiety oraz lepszego dostosowania efektów kształcenia do oczekiwań otoczenia, podzielono ankietę na dwa działy: ścieżkę zawodową i ścieżkę edukacyjną oraz doprecyzowano pytania, które mają na celu ukazać rzeczywistą ścieżkę kariery absolwenta Uczelni,
- mając na względzie uwagę Zespołu Oceniającego dotyczącą braku indywidualnego nazewnictwa rozdziałów (odniesienia do konkretnego tematu lub etapu pracy badawczej), przyjęcia opisu wyników badań przed podstawowymi założeniami badawczymi oraz braku ustalenia zawartości merytorycznej Wstępu (s. 20 *Raportu z wizytacji*), wprowadzono zmiany w *Zasadach dyplomowania* uwzględniające wszystkie zastrzeżenia Zespołu Oceniającego w tym zakresie. I tak (oprócz zmian opisanych powyżej w pkt. 4 i 5), we *Wzorze edycji tekstu pracy dyplomowej* (załącznik nr 3 do *Zasad dyplomowania*) wprowadzono komentarz, że wszystkie tytuły rozdziałów powinny mieć związek z tematyką pracy, co zapewni indywidualne nazewnictwo rozdziałów pracy dyplomowej. W tym samym dokumencie ujęto również konieczność umieszczenia podstawowych założeń badawczych przed opisem wyników badań. Natomiast w § 10 ust. 5 *Zasad dyplomowania* przedstawiono zawartość merytoryczną Wstępu, co z pewnością przyczyni się do nieumieszczenia w nim dowolnie wybranych przez studenta informacji, a zapewni porządek i właściwe wprowadzenie w przeprowadzone badania.

Uwzględniając treści zawarte w odpowiedzi Uczelni na raport wstępny i w dołączonych do niej załącznikach zachodzi przesłanka do zmiany oceny częściowej w kryterium nr 2 z oceny „znacząco” na - „w pełni”.

Ad. 3.

Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego, podjęła właściwe działania naprawcze usuwając usterki w programie studiów stacjonarnych w zakresie udziału zajęć wymagających bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego ze studentami oraz naliczania punktów ECTS. Konsekwentnie programować i realizować procedurę informowania podmioty przyjmujące studentów na praktyki o zaprogramowanych efektach kształcenia i potwierdzania osiągania tych efektów w trakcie praktyk:

- w istotny sposób zmieniono funkcjonujące dotąd plany studiów. W nowym, zmienionym planie studiów przewidziano 2300 godzin (wyrażających się w 92 punktach ECTS) do realizacji zajęć dydaktycznych w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego ze studentami na studiach stacjonarnych, co spełnia ustawowy wymóg zawarty we wspomnianym powyżej art. 2.1 pkt. 12. W zmienionym planie studiów wprowadzono również przejrzysty podział na godziny zajęć realizowane w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem (do których należą np.: wykłady, ćwiczenia praktyczne – osobno realizowane w sali i w terenie; egzaminy, zaliczenia czy konsultacje) oraz godziny zajęć realizowane bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem. Dzięki takiemu rozwiązaniu wartości dotyczące tychże rodzajów i form zajęć (wraz z osobno przypisaną im liczbą

punktów ECTS) można w łatwy i szybki sposób odczytać. Ponadto szczegółowo rozpisano nakład pracy studenta podczas zajęć fakultatywnych i praktycznych wraz z godzinowym wymiarem tychże zajęć. Konsekwentne i matematycznie poprawne zmiany pozwoliły na rzetelne oszacowanie nakładu pracy studentów za okres studiów oraz w semestrach, a także nakładu pracy w ramach osiągania efektów przedmiotowych zawartych w sylabusie, którego wzór także dostosowano do wprowadzonych zmian omówionych powyżej.

Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego, podjęła właściwe działania naprawcze w celu informowania podmiotów przyjmujących studentów na praktyki o zaprogramowanych efektach kształcenia i potwierdzania osiągnięcia tych efektów w trakcie praktyk:

- wprowadzono stosowny zapis w *Regulaminie studenckich praktyk zawodowych*, nakładający obowiązek na specjalistów ds. studenckich karier i praktyk informowania podmioty przyjmujące studentów na praktyki o założonych efektach kształcenia i konieczności potwierdzania ich osiągnięcia przez osobę wydającą opinię o praktykach (załącznik nr 1 do niniejszego pisma, § 7 ust. 3 *Regulaminu studenckich praktyk zawodowych*).

Uwzględniając treści zawarte w odpowiedzi Uczelni na raport wstępny i w dołączonych do niej załącznikach zachodzi przesłanka do zmiany oceny częściowej w kryterium nr 3 z oceny „częściowo” na - „w pełni”.

Ad. 4.

Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego, podjęła właściwe działania naprawcze w obszarze liczby i jakości kadry dydaktycznej zapewniającej możliwość realizacji celów edukacyjnych programu studiów na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*. Działania te dotyczą:

- wyłączenia ze składu stanowiącego minimum kadrowe na ocenianym kierunku nauczyciela akademickiego reprezentującego obszar kształcenia, do którego nie jest przyporządkowany kierunek studiów;
- włączenia (od początku semestru letniego roku akademickiego 2014/2015) do składu minimum kadrowego nauczyciela akademickiego reprezentującego obszar nauk humanistycznych w dyscyplinie historia;
- włączenia do składu minimum kadrowego nauczyciela akademickiego reprezentującego obszar nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce;
- skorygowania przyporządkowania przedmiotów do pięciu nauczycieli akademickich, tak aby ich dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią były adekwatne do efektów kształcenia przypisanych do tych przedmiotów;
- udokumentowania dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego czterech nauczycieli akademickich, uzasadniającego trafność przyporządkowania im właściwych przedmiotów;
- usankcjonowania, uchwałą Senatu nr 58/2014 z dnia 16 grudnia 2014r., możliwości (w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach) prowadzenia zajęć dydaktycznych w formie wykładów przez osoby posiadające tytuł zawodowy magistra;
- udokumentowania wymiany i współpracy nauczycieli akademickich realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi.

Zaprezentowane działania znajdują swoje odzwierciedlenie w załącznikach do odpowiedzi WSB w Poznaniu na raport wstępny Zespołu Oceniającego (Załączniki nr od 11 do 26).

Uwzględniając treści zawarte w odpowiedzi Uczelni na raport wstępny i w dołączonych do niej załącznikach zachodzi przesłanka do zmiany oceny częściowej w kryterium nr 4 z oceny „znacząco” na - „w pełni”.

Ad. 5.

Zespół Oceniający zwrócił uwagę na skromną bazę laboratoryjną i pracownię specjalistyczne, niewystarczającą do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na profilu praktycznym, mimo że władze Wydziału twierdziły, iż ćwiczenia pozaaudytoryjne (zajęcia praktyczne) realizowane są (w właściwych do tematu) instytucjach, co jednak nie znalazło potwierdzenia w planach zajęć.

W odpowiedzi Uczelnia wyjaśnia, że ten rodzaj zajęć w planach zajęć oznaczono słowem TEREN, co należy rozumieć jako zajęcia realizowane w właściwych do przedmiotu (najczęściej tematu zajęć) instytucjach, zgodnie z przygotowanym wcześniej scenariuszem, w którym zawarte są szczegółowe informacje. Wzór takiego scenariusza oraz cztery przykładowe rozwiązania scenariuszy dla wybranych przedmiotów przedstawiono w załączniku nr 27. Jednocześnie Uczelnia przedstawiła Zarządzenie Nr 140/12/2014 Rektora WSB z siedzibą w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2014r. w sprawie ustalenia zajęć dydaktycznych przewidzianych do realizacji w semestrze letnim roku akademickiego 2014/2015 w formie terenowych gier decyzyjnych (Załącznik nr 28). W załączniku do tego zarządzenia znajduje się wykaz (s. 4) przedmiotów na kierunku *Bezpieczeństwo narodowe* (w semestrze II – 6, w semestrze IV – 12 i w semestrze VI – 20), prowadzonym na Wydziale Studiów Społecznych w Gliwicach. W większości są to zajęcia sześciogodzinne. W zarządzeniu tym zobowiązuje się dziekanów wydziałów do przedstawienia koncepcji realizacji zajęć terenowych (do 20 lutego 2015r.) oraz szczegółowych planów ich realizacji (do 10 marca 2015r.).

Uwzględniając treści zawarte w odpowiedzi Uczelni na raport wstępny i w dołączonych do niej załącznikach zachodzi przesłanka do zmiany oceny częściowej w kryterium nr 5 z oceny „znacząco” na - „w pełni”.

Ad.7.

Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego, podjęła właściwe działania naprawcze w obszarze wsparcia studentów w procesie uczenia się:

- uwzględniając zalecenie Zespołu Oceniającego dotyczące wprowadzenia szkoleń obejmujących tematykę funkcjonowania szkolnictwa wyższego (s. 44 *Raportu z wizytacji*), Uczelnia informuje, że podjęto już działania w tej kwestii, przeprowadzono szkolenie z zakresu ww. tematyki dla studentów ocenianego kierunku. Uczelnia zapewnia, że takie szkolenia będą sukcesywnie realizowane podczas zajęć zapoznawczych z zakresu zasad funkcjonowania Uczelni.

- uwzględniając zalecenia Zespołu Oceniającego dotyczące konieczności prowadzenia konsekwentnego programowania i realizowania procedury informowania podmiotów przyjmujących studentów na praktyki o zaprogramowanych efektach kształcenia i potwierdzania osiągnięcia tych efektów w trakcie praktyk (s. 25 *Raportu z wizytacji*), wprowadzono stosowny zapis w *Regulaminie studenckich praktyk zawodowych*, nakładający obowiązek na specjalistów ds. studenckich karier i praktyk informowania podmioty przyjmujące studentów na praktyki o założonych efektach kształcenia i konieczności potwierdzania ich osiągnięcia przez osobę wydającą opinię o praktykach. Uczelnia załączyła stosowny dokument do odpowiedzi.

- uwzględniając zalecenia Zespołu Oceniającego dotyczące skorelowania kryteriów oceny pracy dyplomowej zawartych we wzorcu opinii promotora i recenzenta z wymogami wzorca zawartego w *Zasadach dyplomowania* (s. 17 *Raportu z wizytacji*) wprowadzono w Uczelni zarządzeniem rektora nr 24/03/2015 z dn. 30.03.2015 r. (wraz ze zmienionymi *Zasadami dyplomowania*) jednolity, ale różniący się od poprzedniego (przede wszystkim pod względem wizualnym) wzór opinii/recenzji pracy dyplomowej (załącznik nr 2 do zmienionych *Zasad dyplomowania* stanowiących załącznik nr 2 do niniejszego pisma), który z pewnością pozwoli wyeliminować problem zauważony przez Zespół Oceniający. Dodatkowo

w nowym wzorze opinii/recenzji zawarto konieczność opieczątowania go pieczęcią Uczelni przy wydaniu go promotorowi/recenzentowi. W ten sposób pracownicy dziekanatu, odbierając od promotora/recenzenta wypełnione wzory, będą pewni, że nauczyciele akademicki korzystają z właściwych wzorów. Zapewni to dbałość o wysoki poziom jakości kształcenia w Uczelni i w pełni zagwarantuje korzystanie przez nauczycieli akademickich z właściwej dokumentacji dotyczącej procesu dyplomowania. Z pewnością pozwoli to wyeliminować problem rozbieżności pomiędzy obowiązującym wzorem a praktyką.

- uznając zastrzeżenie Zespołu Oceniającego dotyczące pobierana opłat za otrzymanie warunkowego wpisu na kolejny rok studiów, wyznaczenie nowego terminu egzaminu dyplomowego oraz wyznaczenie poprawkowego terminu egzaminu dyplomowego (s. 46 *Raportu z wizytacji*), Uczelnia stosując się w pełni do powyższej uwagi Zespołu Oceniającego, zmieniła w omawianym zakresie zarówno *Regulamin opłat za studia* (zarządzenie rektora nr 019/03/2015 z dn. 09 marca 2015 r.), jak i umowę zawieraną pomiędzy Uczelnią a studentem (zarządzenie rektora nr 026/03/2015 z dn. 30 marca 2015 r). Uczelnia załączyła wspomniany dokument do odpowiedzi.

Uwzględniając treści zawarte w odpowiedzi Uczelni na raport wstępny i w dołączonych do niej załącznikach zachodzi przesłanka do zmiany oceny częściowej w kryterium nr 7, z oceny „znacząco” na - „w pełni”.

Ad.8.

Uczelnia, uznając słuszność zaleceń Zespołu Oceniającego, podjęła właściwe działania naprawcze w obszarze organizacji wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*. Działania te dotyczą:

- przywrócenia od semestru letniego roku akademickiego 2014/2015 (obowiązującego do 2013r.), systemu ewaluacji wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w danym semestrze;

- powołania Zarządzeniem Rektora nr 28/03/2015 z dnia 31 marca 2015r. (Załącznik nr 30) Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia wraz z określeniem głównych obszarów ich działalności, w tym form pracy oraz składu.

Uwzględniając treści zawarte w odpowiedzi Uczelni na raport wstępny i w dołączonym do niej załączniku, oraz mając na uwadze zastane rozwiązania prawne, organizacyjne i proceduralne w zakresie systemu zapewnienia jakości kształcenia, zachodzi przesłanka do zmiany oceny częściowej w kryterium nr 8, z oceny „znacząco” na - „w pełni”.

PODSUMOWANIE

Wskazane przez Zespół Oceniający uchybienia w procesie kształcenia zostały przyjęte przez Wydział. Należy podkreślić, że działania naprawcze podjęto natychmiast po zakończeniu prac Zespołu. Są one generalnie zbieżne z oczekiwaniami Zespołu.

Do odpowiedzi załączono stosowne dokumenty potwierdzające zakres przedsięwzięć podejmowanych przez władze Wydziału i Uczelni w celu usunięcia usterek wskazanych przez Zespół oceniający PKA.

ZO z uznaniem odnosi się do reakcji władz Wydziału i Uczelni na zgłoszone uwagi. Pozytywnie ocenia również zakres, charakter i kierunki zmian dokonanych po wizytacji i zadeklarowanych w odpowiedzi na raport powizytacyjny. Zdaniem ZO treść przedstawionych dokumentów właściwie dokumentuje poczynione starania władz Wydziału i Uczelni.

Można wobec tego uznać, iż działania te i dokonane w ich rezultacie zmiany pozwalają na wydanie pozytywnej oceny dla wizytowanego kierunku.

ZO rekomenduje podwyższenie ocen w kryteriach 2-cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji, 3-program studiów, 4-zasoby kadrowe, 5-infrastruktura dydaktyczna, 7-system wsparcia studentów w procesie uczenia się i 8-wewnętrzny system zapewnienia jakości do oceny „w pełni”.

Tabela nr 3. Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			